

รายงานวิจัยเรื่อง

ผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีต่อเศรษฐกิจของครอบครัว

ในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

Impact of culture and customs on the economic affairs of families

in Don Muang district, Bangkok Metropolis

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชลี ทองेम

อาจารย์ปนัดดา

สินอาภา

อาจารย์กมลทิพย์

มณีปุระ

วิจัยประยุกต์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พ.ศ. ๒๕๔๒

หัวข้อการวิจัย ผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีต่อเศรษฐกิจของครอบครัวในเขตคอนเมือง
กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชลี ทองเอน

อาจารย์ปนัดดา สินอาภา

อาจารย์กมลทิพย์ มณีประ

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปีที่ทำการวิจัย ปีการศึกษา ๒๕๔๒

เลขทะเบียน... 0167035

วันลงทะเบียน 19 ต.ย. 2547

เลขเรียกหนังสือ... 306

0525 ๗

[2547]

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีต่อเศรษฐกิจของครอบครัวในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยเลือกตัวอย่าง ๕๐๐ ครอบครัวใน ๑๐ ชุมชนเขตคอนเมือง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ใช้ Multiple Response และใช้สถิติอนุมานวิเคราะห์ความแปรปรวน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบตาราง และอภิปรายเชิงบรรยาย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า

๑. ผลจากการศึกษาจากกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวค่าใช้จ่ายในฐานะที่เป็นเจ้าภาพ หรือผู้จัดงาน คือ งานแต่งงาน และค่าใช้จ่ายในฐานะผู้ร่วมงาน คือ งานสงกรานต์

ลำดับแรกของความสำคัญของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีในฐานะผู้จัดและในฐานะผู้ร่วมงานคืองานแสดงความยินดี

๒. การประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดและมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีมีผลต่อเศรษฐกิจของครอบครัวคืองานสงกรานต์ ค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ๕๐๐ บาทต่อเดือน

๓. ผลสำรวจความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัวที่มีต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงรักษา การแก้ไข เปลี่ยนแปลง ตลอดจนการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นผู้นำในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงคือผู้นำประเทศหรือนายกรัฐมนตรี ส่วนความคิดเห็นที่เป็นข้อคำถามจำนวน ๑๐ ข้อ นั้น กลุ่มอาชีพ ๔ กลุ่ม มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน มีเพียงข้อเดียวที่แตกต่างกันคือการจัดเลี้ยงเป็นสิ่งจำเป็น หากเลี้ยงอาหารต้องให้อิ่มหน้าสำราญ มิฉะนั้นจะถูกติฉินนินทา

สำหรับการแก้ไขปรับเปลี่ยนนั้นสามารถยืดหยุ่นได้ โดยยึดหลักพุทธศาสนา เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยนี้ ควรนำไปใช้ในการวางแผน การแก้ไขปรับเปลี่ยนกิจกรรมและวิธีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีให้เหมาะสมกับกาลเวลาและสังคม เพื่อให้เศรษฐกิจภายในครอบครัวดีขึ้น

9

Research Topic : Impact of culture and customs on the economic affairs of families in Don Muang district, Bangkok

Researcher : Assistant Professor Anchalee Thongame
Faculty of the Humanities
Dhurakijpundit University

Research Year : 1999 Academic Year (B.E. 2542)

ABSTRACT

The purpose of this research is to assess the economic impact of culture and customs on the econ families in Don Muang district, Bangkok. The study was based on a representative sample of 500 persons 50,669 households in Don Muang district, Bangkok. The data gathered in the study were analysed using descriptive statistical method to find the arithmetic mean, a multiple response model, and making statistical inference in the analysis of variance. The findings were discussed and presented in tables.

The results of the study indicate that :

1. Cultural activities that affect the economic affairs of the families were identified. It was found that the host or organizer of a wedding reception must shoulder expenses while participants shoulder own expenses in attending Songkran festivities.

The significant classification of the cultural and custom activities as the hosts and the participants is a congratulatory party.

2. Estimation of expenditure incurred in organizing and participating in cultural activities that affect the economic affairs of the families. The Songkran festival incurs the largest expense of 500 baht a month.

3. Opinion survey of family heads on cultural festivities with respect to preservation, modification and change as well as determining someone to act as agent of change. That person should be a national leader or the Prime Minister. The survey further revealed that four occupational groups have similar views on several matters with the exception of one — the necessity of hosting lavish dinner parties in order to avoid criticism.

The modification and change recommended in the survey are flexible and should be carried out in accordance with Buddhist tenets and in line with changing circumstances in society.

The recommendations can be used in planning and adapting cultural activities to suit the time and social conditions such that the families improve their economic well-being.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีต่อเศรษฐกิจของครอบครัวในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร” ได้รับเงินทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปีการศึกษา ๒๕๔๒ ทั้งนี้ได้รับความเห็นชอบและความสนับสนุนจากศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วิสกุล อธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และรองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

งานวิจัยนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน เริ่มตั้งแต่ผู้อำนวยการเขตดอนเมือง ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในเขตดอนเมือง ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูล

ในการทำงานครั้งนี้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากอาจารย์ชัยฤกษ์ กลางพิมาย ในการให้คำปรึกษาเขียนวิเคราะห์ข้อมูล อาจารย์เฉลิมสิน สิงห์สนอง ช่วยตรวจและแนะนำเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ บุคคลสุดท้ายที่ช่วยทำให้งานสำเร็จลุล่วงเป็นเล่มสมบูรณ์ คือนางสาวจุไรรัตน์ เปลียนวาทะ งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จมาได้ด้วยกำลังใจและความเอื้ออาทรของเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปหลาย ๆ คน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาและสำนึกในบุญคุณของท่านทั้งหลายที่ได้กล่าวนามมาข้างต้นมิเสื่อมคลาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ความสำคัญและที่มาของปัญหา	๑
๒. สถานที่ที่ทำการศึกษา	๒
บทที่ ๒ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๑. ครอบครัว	๔
— โครงสร้างของครอบครัวไทย	๖
— ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย	๗
๑.๒. วัฒนธรรม	๘
— การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม	๑๑
— ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	๑๑
— อุปสรรคการเปลี่ยนแปลงสังคม	๑๒
— สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม	๑๓
๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๔
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีการวิจัย	๑๖
๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๑๖
๒. สมมติฐาน	๑๖
๓. ประชากรและตัวอย่าง	๑๖
๔. คำจำกัดความ	๑๗
๕. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๗
๖. วิธีการรวบรวมข้อมูล	๒๐
๗. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	๒๑

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๒๒
ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๒๓
ตอนที่ ๒ ลำดับความสำคัญของกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี และการเข้าร่วมกิจกรรมในรอบปี พ.ศ.๒๕๔๑	๒๘
ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี	๓๔
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๔๐
บรรณานุกรม	๔๔
ภาคผนวก	
— การสัมภาษณ์ข้าราชการฝ่ายปกครองและผู้นำชุมชนในเขตคอนเมือง	๔๘
— แบบสอบถาม	๕๕
— ประวัติผู้วิจัย	๖๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

พระยาอนุมานร ชรณ ได้กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงาม วิถีชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เลียนแบบกันได้ เอาอย่างกันได้ วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากสมัยก่อนสืบต่อกันมาเป็นประเพณี วัฒนธรรมจึงเป็นทั้งความคิดเห็น หรือการกระทำของมนุษย์โดยส่วนรวมที่เป็นลักษณะเดียวกัน และแสดงให้ปรากฏเป็นภาษา ความเชื่อ ระเบียบ ประเพณี (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ; 2540)

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นจากการที่สังคมต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีมาจากภายนอก เช่น วิทยาการและเทคโนโลยี หรือจากกระแสผลักดันทางเศรษฐกิจและการเมือง ได้แก่ วัฒนธรรมในการทำนา ทำบุญประเพณีงานต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้แรงงานผู้คนมากมาย เมื่อมีเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามา การใช้แรงงานคนก็น้อยลง หรือประเพณีงานบวช งานแต่งงาน ก็มีการลดขั้นตอนบ้างเพื่อประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย เป็นต้น

ระคม เศรษฐ์ กล่าวในบทความเรื่อง “ค่านิยมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ” ว่า คนไทยเป็นอันมากนิยมจัดงานพิธีต่าง ๆ ให้ใหญ่โตเพื่อความมีหน้าตาของเจ้าของงานและญาติพี่น้อง แม้ว่ากำลังเงินไม่มีก็สู้ อดส่ำห่าไปกู้หนี้ยืมสินเขามา เป็นการรักษาดำแหน่งทางสังคมมิให้ตกต่ำ

วัฒนธรรม จึงมีคำว่า “สมัยเก่า” กับ “สมัยใหม่” สมัยเก่าคือ อย่างที่บรรพบุรุษเคยใช้หรือทำกันมา แต่ “สมัยใหม่” หมายถึงลักษณะที่ต่างไปจากที่เคยมีมาแต่ก่อน (พิทยา สายหู, ๒๕๓๓, ๑๑๗)

แต่อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนชีวิตและสภาพแวดล้อมจึงเกิดขึ้นตามวัฒนธรรมสมัยเก่า และวัฒนธรรมสมัยใหม่ผสมผสานให้สอดคล้องเพื่อความสมดุลกัน

จากสังคมไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเปลี่ยนแปลงไปมากในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรม ก็ยังจะมีคุณค่าและมีความหมายต่อคนในสังคมปัจจุบัน

ชีวิตคนในสังคมไทยปัจจุบัน ได้รับความบีบรัดด้านเศรษฐกิจ การจัดประเพณีและพิธีกรรม รวมถึงวัฒนธรรมบางอย่างจำเป็นต้องมีการเตรียมการ หากไม่มีการจำกัดขอบเขตให้ถูกทางและถูกวิธี ก็จะทำให้สิ้นเปลือง เข้าทำนอง “ค่าน้ำพริกละลายแม่น้ำ” โดยไม่สมควร

พุทธศาสนิกชนหลายกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นในส่วนที่เป็นพิธีกรรมและประเพณีว่า ต้องมีการจัดทำให้ถูกต้องตามหลักที่แท้จริงของพระพุทธศาสนาให้มากขึ้น ความเห็นเช่นนี้ถูกต้องเป็นบางส่วน เพราะ

หลักการในการจัดพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ควรอาศัยหลักต่าง ๆ ประกอบ

๑. ควรให้ถูกต้องตามหลักศาสนา หมายถึงตรงตามจุดมุ่งหมายและวิธีปฏิบัติ แต่ไม่ต้องมากพิธีรีตรอง เช่น อุปสมบท บรรพชา พิธีกฐิน เป็นต้น แต่ก็ห้ามมิให้มีพิธีรีตรอง ถ้าต้องการทำขวัญนาค และแห่องค์กฐินก็สามารถทำได้

๒. ควรมีการประหยัด จุดประสงค์มิใช่ให้เป็นคนตระหนี่ แต่หมายถึง ความพอควรมุ่งตัดในทางที่เกินควร หรือเห็นพอดี แต่ก็ไม่มีห้าม

๓. ควรคำนึงถึงประโยชน์ ประโยชน์ในที่นี้ หมายถึง ประโยชน์ที่เป็นคุณความดี ตามหลักศาสนา ไม่ใช่เพื่อการประชันขันแข่งหรือเพื่อให้มีหน้ามีตา เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่เป็นบุญกุศลจริง ๆ

๔. ไม่ขัดกับประเพณีนิยม พิธีกรรมและประเพณีบางอย่างมีขั้นตอนหลายขั้นตอน หากตัดบางขั้นตอนออกไปได้ ไม่ทำให้ขัดกับประเพณีนิยมแต่จะช่วยให้ประหยัดได้ความหมายและได้ประโยชน์เท่าเดิม

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลต่อเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคม เพราะครอบครัวเป็นกลุ่มทางสังคมที่เล็กที่สุด เป็นกลุ่มปฐมภูมิในระบบสังคม ถ้าเมื่อไรเกิดผลต่อครอบครัวหลายครอบครัวก็มีผลต่อเนื่องสู่สังคมกลุ่มอื่น ๆ และประเทศชาติได้

จากการศึกษาเรื่องนี้อาจทำให้ได้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในครอบครัวไทย และอาจที่จะนำมาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต สังคม และเศรษฐกิจ และอาจจะมีสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากการศึกษาวิจัยในผลกระทบของวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งถ้าเราแก้ผลกระทบที่มีต่อครอบครัวได้ เราก็อาจนำผลนั้นไปแก้ไขในระดับสังคมและประเทศชาติ รวมไปถึงการวางแผนในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของครอบครัวไทยในอนาคตได้

๒. สถานที่ที่ทำการศึกษา

ศึกษาผลกระทบของกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลต่อเศรษฐกิจของครอบครัว เฉพาะเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร

เพราะเป็นเขตระหว่างเมืองกับชานเมือง มีเขตติดต่อระหว่างกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และปทุมธานี มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	เขตหลักสี่ (แยกออกจากเขตคอนเมือง)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	เขตบางเขนและเขตสายไหม(แยกออกจากเขตคอนเมือง)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

(ดูแผนที่เขตคอนเมือง)

ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าเขตคอนเมืองยังคงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี คั้งเดิมไว้ซึ่งบางอย่างมีปรับเปลี่ยนไปบ้างตามสมัยนิยม

เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มส่วนใหญ่เดิมมีอาชีพเกษตรกรรม (ทำนาและทำสวน) มีถนนและคลองหลายสาย มีพื้นที่ ๓๔.๕๐ ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนคนในแขวง จำแนกตาม ตำแหน่งการปกครองส่วนท้องถิ่น

พื้นที่การปกครอง	กำนัน	สารวัตรกำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
๑ แขวงคือ แขวงสีกัน	๑	๑	๕	๒๐

จำนวนประชากร ๑๔๑,๑๕๕ คน และ ๕๐,๖๖๕ ครัวเรือน (จากรายงานสำรวจจำนวนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ของสำนักงานเขตดอนเมือง ; กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒)

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดจำนวน ๖ วัด และสำนักสงฆ์อีก ๑ แห่งคือ

๑. วัดดอนเมือง
  ๒. วัดเวฬุวนาราม (วัดไผ่เขียว)
  ๓. วัดสีกัน (วัดพุทธสยาม)
  ๔. วัดเทพนิมิตร
  ๕. วัดพรหมรังษี
  ๖. วัดสันติบุญมาราม (คลองบ้านใหม่)
  ๗. สำนักสงฆ์รุกขสถาน สายสัมพันธ์เอมสาร
- ศาลเจ้า ๒ เจ้า คือ ศาลเจ้าพ่อสมบุญ (ตลาดกลาง) และ ศาลเจ้าพ่อสมบุญ (ตลาดวัฒนา-

นนท์)

ดังนี้

มีชุมชนในพื้นที่เขตดอนเมือง ๔๕ ชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกมาเป็นตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

๑. ชุมชนวัดไผ่เขียววิลล่า
๒. ชุมชนหลังวัดไผ่เขียว
๓. ชุมชนวังไพเวช
๔. ชุมชนโกสุมรวมใจ ๑
๕. ชุมชนโกสุมสามัคคี ๑
๖. ชุมชนโกสุมสามัคคี ๒
๗. ชุมชนพัฒนากลางตลาด
๘. ชุมชนบูรพา
๙. ชุมชนวังทอง
๑๐. หมู่บ้านธัญนันท์ ๑ และ ๒

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ ครอบครัว

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๒๕ ให้ความหมายของครอบครัวไว้ว่า หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือ สามี ภรรยา และบุตร เป็นต้น

ในแง่เศรษฐกิจ “ครอบครัว” คือ คนที่ใช้จ่ายร่วมกัน จากเงินงบเดียวกัน ทำการสมรสกัน แยกบ้านไปอยู่ต่างหาก แต่มีพันธะทางศีลธรรมที่จะต้องทำคือต้องส่งเสียให้บิดา มารดา หรือน้องหรือบุตร ก็นับว่าใช้จ่ายจากงบเดียวกัน และเป็นครอบครัวเดียวกัน (ทวิศรี ฐนาคม, ๒๕๒๔ : ๘๖-๘๗)

นักมานุษยวิทยา ได้กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวไว้ว่า

ครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญในสังคมสถาบันหนึ่ง อันประกอบด้วยหญิงหนึ่งคนหรือมากกว่านั้น อยู่ร่วมกับชายหนึ่งคนหรือมากกว่านั้น และมีบุตรด้วยกัน ความสัมพันธ์ทางเพศอันเป็นที่ยอมรับทางสังคมจะโดยการแต่งงานกันตามระบบใด ๆ ก็ตาม รวมทั้งสตรีและหน้าที่ต่าง ๆ อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการแต่งงาน จัดเข้าลักษณะเป็นครอบครัว (เล็ก สมบัติ ; ม.ป.ป. : ๑๔๓)

ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานแรกในด้านการก่อความสัมพันธ์กันโดยระบบการเลือกคู่ ซึ่งทำหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ อันคำนึงถึงการสืบสายโลหิตของทั้งฝ่ายบิดา ทั้งฝ่ายมารดา เพื่อก่อให้เกิดการสืบต่อฐานะและหน้าที่ของบุคคลในครอบครัวที่จะดำเนินให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมนั้น ๆ และความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัว ซึ่งถือเป็นข้อปฏิบัติทางสังคม และเป็นประเพณีโดยธรรมชาติการให้กำเนิดบุตรก็ดี การเลี้ยงดูบุตรก็ดี ถือว่าเป็นผลอันเกิดจากความสัมพันธ์กันของคู่ครอง และผลอันนี้เองที่โยงไปถึงปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ อันได้แก่การเลี้ยงดูและการใช้จ่ายภายในครอบครัวตามความจำเป็น ถือเป็นตัวการที่ทำให้เกิดผลในการก่อตัวของครอบครัวทั้งสิ้น

หน้าที่ของครอบครัว

หน้าที่ของครอบครัวในแง่สังคมวิทยา อธิบายว่า หน้าที่ที่ครอบครัวปฏิบัติกันในทุกสังคม มีส่วนคล้ายกันหรือตรงกัน (Davis, Kingsley, ๑๙๘๕, ๓๕๔-๓๕๖)

Ogburn และ Nimkaff (บุญลือ วันทายนต์, ๒๕๒๔ : ๔๕-๔๖) ได้แบ่งหน้าที่ของครอบครัวไว้ ๖ ระดับด้วยกันคือ

๑. หน้าที่ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัว (affectional function) ถือเป็นหน้าที่ที่สมาชิกของครอบครัว เริ่มตั้งแต่บิดามารดา เป็นต้นไป ต่างมีความรักต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความอบอุ่นขึ้นในครอบครัว

๒. หน้าที่ทางเศรษฐกิจ (economic function) ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวจำเป็นต้องรับผิดชอบในความเป็นอยู่ของสมาชิกของครอบครัว โดยแสวงหาทรัพยากรใช้สอยเพื่อบำบัดความต้องการของครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวเป็นอยู่ได้

๓. หน้าที่เกี่ยวกับนันทนาการ (recreational function) โดยการเสริมสร้างให้สมาชิกในครอบครัวก่อสนทนาการในด้านต่าง ๆ เพื่อสนองสังคม

๔. หน้าที่ในการคุ้มครองป้องกัน และให้ความปลอดภัยแก่สมาชิกในครอบครัว (Protective function) ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวต้องมีหน้าที่ป้องกันและคุ้มครองมิให้สมาชิกของครอบครัวได้รับอันตรายจากภายนอกหรืออันตรายอันเกิดจากภัยอื่นใดก็ตามที่จะทำให้ครอบครัวและสมาชิกได้รับความเดือดร้อน จึงถือเป็นหน้าที่ของครอบครัวที่จะต้องให้การคุ้มครองดูแลเอาใจใส่

๕. หน้าที่เกี่ยวกับศาสนา (religious function) บิดามารดา ทำหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้เริ่มรู้จักศาสนา เพื่อความสงบเรียบร้อยของหมู่คณะ

๖. หน้าที่ให้การศึกษา (educational function) ถือเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่จะต้องให้การศึกษากัน โดยตรงและโดยอ้อมแก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

หน้าที่ของครอบครัวที่นักวิชาการด้านต่าง ๆ ได้สรุปและเป็นที่ยอมรับกันและเหมาะสมกับทุกสังคมมี ๒ ประการใหญ่ ๆ คือ (บุญลือ วันทายนต์, ๒๕๒๓ : ๔๖-๕๒)

๑. หน้าที่พื้นฐานทางธรรมชาติและเป็นสากล (Basic and Universal Function)

๒. หน้าที่ตามธรรมเนียมประเพณี และหน้าที่ตามกฎหมาย (Traditional Function)

๑. หน้าที่พื้นฐานทางธรรมชาติ ได้แก่

ก. หน้าที่ในการสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม

ข. หน้าที่ในการบริการด้านปัจจัยเพื่อการครองชีพ โดยจัดเครื่องอุปโภคบริโภค เช่น อาหาร บ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น เป็นเครื่องช่วยเสริมให้สมาชิกของครอบครัวมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้

ค. หน้าที่ให้ความรักความผูกพันแก่สมาชิกในครอบครัว

ง. หน้าที่ในการสร้างความพอใจด้านความต้องการทางเพศ

จ. หน้าที่ป้องกันและคุ้มครองให้ได้รับความปลอดภัย

๒. หน้าที่ตามธรรมเนียมประเพณีและหน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ประการนี้เป็นหน้าที่ที่จัดขึ้นเพื่อวางรากฐานอันก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นและเกิดความมั่นคงของครอบครัว อันได้แก่

ก. หน้าที่ต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ (economic function) ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การแสวงหารายได้เพื่อความดำรงอยู่ของครอบครัว ถือว่าเป็นเรื่องที่หัวหน้าครอบครัว จะต้องจัดการแสวงหามาให้เพียงพอกับความต้องการ

ของสมาชิกในครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากถือว่าครอบครัวเป็นศูนย์กลางด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

- ข. หน้าที่ต่าง ๆ ทางสังคม (social function) เช่น การก่อสร้างฐานะส่วนบุคคล ให้เป็นปีกแผ่นมั่นคงในสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้โดยราบรื่น การเพิ่มพูนและการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม อันได้แก่ประเพณีต่าง ๆ ทางสังคม

โครงสร้างของครอบครัวไทย

ครอบครัวไทยมีแบบฉบับอันเป็นโครงสร้างเฉพาะของตัวเอง ประเทศเริ่มต้นจากครอบครัวเป็นหน่วยแรก และเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด ถ้าครอบครัวมั่นคงทางเศรษฐกิจและศีลธรรม ประเทศชาติก็จะมั่นคงไปด้วย ถ้าครอบครัวอยู่ดีกินดีมีความสุข ประเทศชาติก็สมบูรณ์พูนสุขตามไป

คติโบราณของสังคมไทยถือว่าครอบครัวประกอบด้วยหลัก ๗ ประการคือ (เลื่อนสุนทรเสวต, ๒๕๒๐ : บทความของวิทยุกระจายเสียง)

๑. พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย	=	เจดีย์หรือเสาหลักประจำครอบครัว
๒. คู่ ผัว เมีย	=	หลักของครอบครัว
๓. ลูก	=	ความหวังของครอบครัว
๔. ลูกพี่ลูกน้อง	=	ร่มเงาของครอบครัว
๕. เพื่อนบ้าน	=	กำแพงและข้าวของครอบครัว
๖. อาชีพ	=	ฐานะของครอบครัว
๗. ศีลธรรม	=	ทิศทางที่ถูกต้องของครอบครัว

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา คติโบราณดังกล่าวข้างต้นก็ยังคงอยู่ในสังคมย่อยบางสังคม แต่บางสังคมก็ลบเลือนหายไป เนื่องจากสังคมไทยได้เปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม หรือสังคมเมือง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของมันเอง จึงทำให้ระบบครอบครัวเปลี่ยนไปตามวิวัฒนาการของสังคม (บุญลือ วันทายนต์, ๒๕๒๓, ๘๗-๘๘) ดังนี้

๑. เป็นครอบครัวสมัยใหม่ ซึ่งแยกออกมาจากระบบครอบครัวขยาย (extended family) ไปสู่ครอบครัวเล็ก (nuclear family) ซึ่งเป็นไปตามความเจริญของระบบสังคม
๒. ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดเสื่อมคลายลง ด้วยอิทธิพลความเจริญทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ สมาชิกของครอบครัวต่างต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น ทำให้ความใกล้ชิดระหว่างสมาชิก ภรรยา บุตร ห่างเหินกันไป
๓. สมาชิกในครอบครัวมีอิสระมากขึ้น หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเศรษฐกิจภายในครอบครัวเป็นไปในลักษณะสหกรณ์ คือต่างคนต่างเป็นแหล่งทรัพยากร และต่างช่วยกันหามาจุนเจือครอบครัว และมีผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่หามาได้ร่วมกัน

๔. นิยมความสะดวกสบายต่าง ๆ มาสนองความต้องการของการดำรงชีวิต จึงต้องหาสิ่งต่าง ๆ มาบำรุงครอบครัว

๕. มีการไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น เนื่องจากการดำรงชีพในสังคมอุตสาหกรรมมักคำนึงถึงค่านิยมทางเศรษฐกิจ ที่ต้องค้ำประกันประกอบกิจกรรมประจำวัน เพื่อความอยู่รอดของสมาชิกครอบครัว โอกาสที่จะสังสรรค์กับสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้านมีน้อยลง

๖. ลดค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม จารีต ประเพณี อันเป็นพฤติกรรมของสังคมดั้งเดิมลง เนื่องจากถือว่าเป็นเรื่องล้าสมัย เพราะสามารถช่วยตัวเองได้ และมองเห็นความเป็นไปต่าง ๆ ของสังคมได้ดีขึ้น แล้วหันไปสร้างสมโลกียวิสัย (Secularization) มากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศจากเศรษฐกิจการเกษตรมาสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นเหตุให้สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทมาสู่ความเป็นสังคมเมืองยิ่งขึ้น ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตแบบไทยดั้งเดิมต้องปรับเปลี่ยน เป็นการดำรงชีวิตในรูปแบบใหม่ อันมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในเขตชานเมือง เป็นบริเวณที่มีการขยายตัวของแหล่งอุตสาหกรรมสูงสุด แต่ก็ยังมีวิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมดั้งเดิมอยู่ (พรรณปพร เอกพัฒน์, ม.ป.ป. ๓๓-๓๔)

ครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงจากเดิมมาก อันมีสาเหตุมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ และทิศทางการพัฒนาประเทศที่ขาดความสมดุล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตจากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมอุตสาหกรรม จากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งอิทธิพลของสื่อมวลชนและการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา โดยขาดการเลือกสรรกลั่นกรอง รวมทั้งค่านิยมในการใช้ชีวิตแบบรักสนุก สะดวกสบายเหล่านี้ล้วนมีผลต่อสถาบันครอบครัว และที่เห็นได้ชัดคือจริยธรรมและการปฏิบัติตามหลักศาสนาลดน้อยลง ส่งผลต่อครอบครัวไทย (สมพงษ์ รัตนัญญา, ม.ป.ป., ๑๘๕)

ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย

ลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะประจำสังคม ย่อมมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความเชื่อเพื่อเชื้อเผ่า ย่อมมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มาจากคำสอนทางศาสนาที่ผู้คนถือปฏิบัติ ลักษณะประจำสังคมไทยมาจากอิทธิพลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลให้สังคมไทยมีลักษณะเด่นดังนี้

๑. ความมีใจเอื้อเฟื้อและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น คนไทยมีลักษณะเป็นมิตรกับทุกคน และมีชื่อเสียงในการต้อนรับแขก คนไทยไม่ชอบเอาโรคเอาเปรียบผู้อื่น เป็นคนเมตตากรุณา ไม่ซ้ำเติมผู้แพ้ บางครั้งแม้จะโกรธง่ายแต่ก็หายเร็ว และไม่อาฆาตจองเวรผู้อื่น

๒. ความโอ้อ่า เชื้อมั่นและหยิ่งในเกียรติของตนเอง คนไทยนั้นแม้ภายนอกอาจดูฐานะต่ำต้อย แต่ใจจริงไม่ยอมรับว่าตนเองต่ำต้อยกว่าคนอื่น คนไทยถือตนเองว่ามีความสามารถเท่าเทียมกับคนอื่น และถ้าคนอื่นมีสิทธิทำอะไรได้ตนเองก็มีสิทธิทำได้เช่นกัน จากความโอ้อ่านี้ทำให้เกิดค่านิยมที่จะ

แสดงตนให้ผู้อื่นยอมรับ เช่น การมีเครื่องแบบ ชอบตำแหน่งราชการที่มีอำนาจมีเกียรติชอบแสดงตนเป็นผู้รู้ ชอบการยกย่องจากผู้อื่น ชอบอวดความมั่งมี ฯลฯ

๓. นิยมการแสดงความอ่อนน้อมและเคารพบุคคลผู้มีอำนาจ คนไทยถือว่าผู้มีอำนาจเป็นผู้มีบุญวาสนา จึงควรได้รับการยกย่อง และได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ

๔. นิยมการแสวงหาความสุขจากชีวิต กิจกรรมต่าง ๆ มักนึกถึงความสนุกสนานไปด้วย จากพฤติกรรมนี้ทำให้คนไทยชอบชีวิตแบบง่าย ๆ ไม่ค่อยสนใจในระเบียบกฎเกณฑ์และไม่รู้จักควบคุมใจตนเอง

๕. ความรู้สึกมักน้อย สันโดษ และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ คนไทยถือว่าบุคคลสามารถหาความสุขได้ถึงแม้จะยากจน เพราะความสุขเป็นเรื่องภายในใจ

๖. ยึดมั่นในหลักการเป็นตัวของตัวเอง เป็นอิสระไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับใคร และไม่ชอบรวมกันเป็นกลุ่ม ถือหลักต่างคนต่างอยู่ ดังเช่นจะพบในสุภาษิตว่า “บ้านใคร ใครอยู่ อยู่นใคร ใครนอน” หรือ “ธุระไม่ใช่”

๗. รักอิสรภาพหรือความเป็นไทย โดยปกติคนไทยมีนิสัยไม่ต้องการอยู่ใต้อำนาจบังคับของผู้อื่น ไม่ชอบการบังคับควบคุมเข้มงวด ไม่ชอบการกดขี่หรือให้ผู้อื่นมายุ่งเกี่ยว คนไทยมักเป็นคนที่มีความหยิ่งและรักศักดิ์ศรีของตนเอง การบังคับน้ำใจกัน หรือฝ่าฝืนความรู้สึกของกันและกัน คนไทยถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ

๘. ความกตัญญูรู้คุณ คนไทยเป็นคนที่รู้จักบุญคุณคน เมื่อใครช่วยเหลือตนก็มักจะหาทางตอบแทน และคนที่ปฏิบัติเช่นนี้จะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีในสังคม

๙. เชื่อในเรื่องบาปบุญ กฎแห่งกรรม คนไทยเห็นว่าคนดีโดยทั่วไปจะต้องเป็นผู้เชื่อในกฎแห่งกรรม เชื่อเรื่องบาปบุญ ลักษณะดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเป็นไปอย่างเรียบร้อย ๆ อะไรจะเกิดขึ้นก็เพราะจำเป็นจะต้องเกิด

๑๐. ค่านิยมที่สำคัญบางประการของสังคมไทย

๑. นิยมความมีหน้าตา โดยมักจะแสดงออกกันในด้านวัตถุ
๒. ยกย่องอำนาจ การมีตำแหน่งมียศฐาบรรดาศักดิ์
๓. เคารพผู้อาวุโส ยกย่องความเป็นผู้ใหญ่
๔. ยกย่องผู้มีความกตัญญูรู้คุณ และตอบแทนบุญคุณคน
๕. ยกย่องผู้มีความรู้หรือนักปราชญ์
๖. ยกย่องผู้มีจิตใจนักรบ
๗. เชื่อถือ โชคกลาง
๘. ยกย่องผู้ใจบุญ ทำบุญทำกุศล
๙. นิยมใช้สินค้าต่างชาติ
๑๐. นิยมการมีพวกพ้อง

- ๑๑. นิยมในความสนุกสนาน การจัดงานสังสรรค์
- ๑๒. เทิดทูนพระมหากษัตริย์

๑๑. ลักษณะโดยทั่วไปของคนไทย มีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- ๑. จี๋เกรงใจ
- ๒. ชอบพักผ่อนไม่ตรงต่อเวลา
- ๓. ให้อภัยง่าย ลืมง่าย
- ๔. ยิ้มเสมอ
- ๕. ขาดความกระตือรือร้น
- ๖. ชอบสบายเป็นกันเอง จี๋เล่น
- ๗. ขาดระเบียบวินัย
- ๘. สอครู้สอได้เห็น
- ๙. ตัวใครตัวมัน พวกใครพวกมัน
- ๑๐. ไม่ชอบให้ใครดีกว่า
- ๑๑. เชื่อโชคกลาง
- ๑๒. ตัดสินใจด้วยความรู้สึกมากกว่าเหตุผล

๑.๒ วัฒนธรรม

วัฒนธรรม (Culture) คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น

นักมานุษยวิทยาส่วนใหญ่ให้ความหมายของ วัฒนธรรม ว่า เป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นทั้งหมด เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ วิถีชีวิต เป็นต้น รวมทั้งผลผลิตของพฤติกรรม สมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และมีการถ่ายทอดไปยังชนรุ่นหลัง วัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นที่รวมของบรรทัดฐาน (Norms) ค่านิยม (Value) ความเชื่อ (Belief)

ลักษณะของวัฒนธรรม ที่สำคัญมี ๓ ประการ

- ๑. การเรียนรู้และการคิดสะสม มนุษย์สามารถเรียนรู้และคิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นจากปัญญา และประสบการณ์ สะสมไว้เพื่อถ่ายทอดคนรุ่นหลัง ช่วยแผ้วถางให้คนรุ่นใหม่ได้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร โดยไม่ต้องเสียเวลาลองผิดลองถูก
- ๒. การปลูกฝังสั่งสอน ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาอัน มีใช้กระทำได้ง่าย ๆ ต้องปลูกฝังจนเป็นนิสัยและส่งเสริมให้เจริญขึ้นด้วยการฝึกอบรม วัฒนธรรมที่แท้จริงมิใช่เกิดจากภายนอก หากเกิดจากภายในตัวเราเอง
- ๓. การปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ มีการคัดแปลงแก้ไขปรับปรุงของเดิมให้ดียิ่งขึ้น อะไรที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ดี ก็ทำให้เหมาะสมและดีขึ้นได้

ลักษณะที่เจริญเติบโตของวัฒนธรรม คือ การการสะสม

ลักษณะสื่อกลางของวัฒนธรรม คือ การสื่อสาร

ลักษณะกลไกของวัฒนธรรม คือ การเลียนแบบและการพร่ำสอน

ลักษณะเนื้อหาของวัฒนธรรม คือ แบบฉบับแห่งความประพฤติ

และผลของวัฒนธรรม คือ แบบบุคลิกที่ดีประจำตัวบุคคล

ประเพณี ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Custom หรือ Tradition

ประเพณี มาจากภาษาบาลี และสันสกฤต ว่า ปเวณี ซึ่งแปลว่า การสืบทอด

พระยาอนุมานราชชน ได้ให้คำอธิบายของคำว่า “ประเพณี” คือ ความประพฤติที่ชนหมู่หนึ่งอยู่ในที่แห่งหนึ่งถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกันและสืบทอดต่อมานาน ถ้าใครในหมู่ประพฤตินอกแบบก็ถือเป็นผิดประเพณี หรือ “จารีตประเพณี”

การแบ่งประเพณีอาจแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ ๒ นัยคือ

๑. แบ่งตามลักษณะทั่วไปของประเพณี ได้แก่ จารีตประเพณี เป็นประเพณีที่ประกอบศีลธรรม มีการบังคับให้ปฏิบัติตาม ถ้าใครฝ่าฝืน จะทำให้กระทบความรู้สึกอย่างรุนแรง ถือเป็นความผิดจะถูกสังคมประณามว่าเป็นคนไม่ดี เช่น การสมรสผัวเดียวเมียเดียว ถ้าฝ่ายชายไปมีเมียน้อยถือว่าผิดศีลธรรม ขนบประเพณี เป็นประเพณีที่มีระเบียบแบบแผนไว้จะโดยตรงหรือโดยปริยายก็ตาม เช่น การไหว้ครู รดน้ำดำหัว แห่นางแมวขอฝน ธรรมเนียมประเพณี เป็นประเพณีเกี่ยวกับการปฏิบัติระหว่างบุคคล เช่น มรรยาทในสังคม การแต่งกาย ความเป็นอยู่ ถ้าทำผิดถือว่าไม่งาม ประเพณีนิยม เป็นความนิยมปฏิบัติกันเป็นยุคเป็นสมัย เช่น ทรงผมของผู้ชาย การแต่งกายของผู้หญิง นอกนี้ยังมีพิธีประชา หมายถึง การดำเนินชีวิต หรือความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยหนึ่ง ๆ ซึ่งปฏิบัติกันมาจนเป็นธรรมเนียมประเพณีอย่างนั้น เป็นสิ่งซึ่งทุกคนในสังคมพึงปฏิบัติ แต่ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนก็ไม่มีผลกระทบอย่างรุนแรงแต่ประการใด เช่น ผู้ชายไทยควรได้อุปสมบทก่อนมีครอบครัว แต่ถ้าใครไม่ปฏิบัติก็ไม่มีการบังคับให้ทำ แต่จะถูกสังคมรังเกียจ กลายเป็น “คนคิบ” เพราะการบวชถือเป็นการทดแทนบุญคุณพ่อแม่อย่างหนึ่ง ทำให้พ่อแม่และผู้ร่วมประเพณีการบวชได้บุญกุศลไปด้วย เป็นต้น

๒. การแบ่งตามความเข้าใจเชิงปฏิบัติ ได้แก่ ประเพณีครอบครัว เช่น การเกิด การโกนจุก การบวช การแต่งงาน การทำบุญบ้าน เป็นต้น ประเพณีส่วนรวม เช่น ประเพณีทำบุญขึ้นปีใหม่ เทศกาลเข้าพรรษา เทศกาลสารท วันวิสาขบูชา เป็นต้น ประเพณีท้องถิ่น เช่น วิ่งควาย แห่นางแมว บุญบั้งไฟ ประเพณีโยนบัว ประเพณีตัดบาตรดอกไม้ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ปัจจุบันสภาพครอบครัวขยายมีน้อยลง จากผลการพัฒนาประเทศ ความเจริญได้แพร่ขยายไปสู่ชนเมืองมากขึ้น อาชีพเกษตรกรรมถูกเปลี่ยนเป็นอาชีพอุตสาหกรรมมากขึ้น ครอบครัวกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น คือ เฉพาะพ่อ แม่ ลูก และกลุ่มที่มาอาศัยในครอบครัวส่วนใหญ่จะไม่ใช่ญาติจะเป็นผู้ที่มาเช่าอาศัยอยู่ในครอบครัว และเป็นกลุ่มที่เป็นวัยแรงงานมากที่สุด ครอบครัวสมัยใหม่ส่วนหนึ่งเกิดจากวัฒนธรรมตะวันตก และระบบเศรษฐกิจที่รัดตัว ไม่สามารถรับบุคคลที่เป็นภาระในครอบครัวมาดูแลได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัวลดลง รวมทั้งจำนวนเครือญาติลดลง กิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่เครือญาติลดลง เช่น การไปร่วมงานแต่งงาน งานบวช จึงทำให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเครือญาติเจือจาง จะเป็นสังคมที่ไม่มีใครสนใจใคร ไม่พึ่งพาอาศัยกัน

ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แยกได้ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น อุดมคติ เทคโนโลยี ศาสนา ค่านิยม เศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง เช่น การมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นเสมอ
๒. พฤติกรรมของคนในสังคมแต่ละคนย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยที่เป็นที่ยอมรับของสังคม
๓. พฤติกรรมฝืนสังคม หรือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะสังคมย่อมมีการปรับตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การไม่ยอมรับการปกครองแบบเผด็จการของสังคมในระยะใดก็ทำให้สังคมต้องปรับปรุงรูปแบบของการปกครอง
๔. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจเกิดขึ้นจากการปะทะสังสรรค์ และคนมีปฏิริยาโต้ตอบ เช่น การเรียกร้องสิทธิหน้าที่มีสวัสดิการของลูกจ้างเพิ่มขึ้นจากเดิม ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดปฏิบัติตามก็จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น
๕. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมมีทิศทางเป้าหมายอย่างน้อยจากสังคมเก่าเป็นสังคมใหม่ เราสามารถรู้เป้าหมายประสงค์อุดมการณ์ของคนในสังคม เช่น ประเทศที่มีอุดมการณ์เป็นประเทศอุตสาหกรรม สังคมเกษตรกรรมจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรมมีการเรียนรู้ทางประสบการณ์ทางวิชาการเพิ่มขึ้น สนับสนุนการลงทุนและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้น (ประสาธน์ หล้าศิลา ; ๒๕๑๔, ๑๕)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะมีลักษณะที่มุ่งไปสู่การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดได้อย่างเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม สเปนเซอร์ได้เน้นถึงสังคมเมืองหรือสังคมอุตสาหกรรมซึ่งถือว่าเป็นลำดับขั้นสุดท้ายของขบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และถือเป็นสังคมที่มีวิวัฒนาการในลำดับขั้นสูงสุด เนื่องจากบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพและรัฐบาลได้ลดอำนาจบีบบังคับประชากรลง ดังนั้นทฤษฎีการเปลี่ยน

แปลงทางสังคมแบบเส้นตรงจึงเป็นในเรื่องวิวัฒนาการทางสังคม ซึ่งประยุกต์มาจากวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ตามทฤษฎีของทางชีววิทยาของชาร์ลส์ ดาร์วิน

ปัจจัยสำคัญที่กำหนดสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมคือปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะหรือแบบการผลิต การเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่น ๆ ของสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กฎหมาย ความคิดทางปรัชญา ศิลปะ วรรณกรรมล้วนขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น มาร์กซ์ถือว่าลักษณะหรือแบบการผลิต ซึ่งหมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของคนใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคม โครงสร้างอื่นถือว่าเป็นโครงสร้าง ส่วนบนของสังคม ซึ่งเกิดขึ้นมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างสังคมแบบใหม่พัฒนามาจากโครงสร้างแบบเก่า การเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบเก่าไปสู่สังคมแบบใหม่ เป็นผลจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโครงสร้างสังคมนั้น เช่น สังคมทุนนิยม พัฒนาขึ้นมาจากสังคมชนชั้นซึ่งค่อย ๆ เสื่อมคลายไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือแบบการผลิตจากระบบการผลิตแบบกสิกรรมเป็นแบบอุตสาหกรรม เกิดชนชั้นใหม่คือพวกพ่อค้า นายทุน หรือชนชั้นกระฎุมพี ซึ่งเป็นผู้ครอบครองปัจจัยการผลิต อำนาจของขุนนางก็เริ่มเสื่อมในที่สุดสังคมศักดินาก็กลายเป็นสังคมแบบใหม่ คือ สังคมทุนนิยมที่มีระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมขึ้นมาแทน

อุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงสังคม

สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องยอมรับเสมอไป เพราะบางส่วนอาจจะได้รับการยอมรับบางส่วน หรือไม่ยอมรับบางส่วน หรืออาจจะไม่ยอมรับเลย จึงมีอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แยกออกได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. ทักษะและค่านิยมเฉพาะในสังคมแต่ละสังคมนั้นมีค่านิยม และทัศนคติเฉพาะสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมไม่ยอมรับวิธีการใหม่ขาดความรู้ความสนใจ ขาดความพร้อมที่จะรับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนได้ปฏิบัติมาจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เป็นอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๒. การแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสิ่งใหม่ ๆ การเปลี่ยนอะไรใหม่ ๆ จะเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายรวดเร็วก็ต่อเมื่อเห็นประโยชน์ของมันได้ง่าย แต่ในระยะแรกย่อมไม่เห็นประโยชน์มีคุณค่าดีเสมอ จนกว่าจะเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นเสียก่อน เช่น การสื่อสารดาวเทียม เครื่องบินเร็วกว่าเสียง

๓. ขาดผู้นำที่มีความสามารถ บางครั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปไม่ได้มากเท่าที่ควร เพราะขาดผู้นำที่มีความสามารถโดยแท้จริง ในสังคมแต่ละแห่งย่อมมีเสมอที่ผู้นำขาดความสามารถ ปฏิบัติงานผิดพลาด เพราะไม่รู้วิธีปฏิบัติ ไร้ความสามารถ บางสังคมยกย่องผู้มีอายุสูงกว่ามีความสามารถกว่าผู้น้อย ซึ่งความคิดเช่นนี้อาจจะไม่จริงหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางสังคม

๔. จำนวนประชากร ถ้าจำนวนประชากรพื้นที่ใดมาก อัตราการเปลี่ยนแปลงสูงมีการปะทะสังสรรค์มาก สังคมซับซ้อนมาก ความขัดแย้งในสังคมย่อมมีมากขึ้นตามส่วน จึงจำเป็นจะต้องกำหนดระเบียบและวิธีดำเนินชีวิตของสังคมเสียใหม่ คนบางคนส่วนมากย่อมมีการขัดแย้งมากขึ้น มีความขัดแย้งมากขึ้นจนกลายเป็นอุปสรรค

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่เราไม่อาจจะคาดการณ์ล่วงหน้าได้ อนาคตย่อมมีผลเปลี่ยนแปลงอย่างไร จะทำให้หลายคนเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัญหาต้องแก้ไข นักสังคมวิทยาเห็นว่าสังคมเปลี่ยนแปลงเสมอ ทำให้คนขาดระเบียบทางสังคมไป ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจึงควรพิจารณาด้วย

๕. การสอดคล้องกับวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม สิ่งใหม่จะเป็นสิ่งที่ยอมรับต่อเมื่อสิ่งนั้นสอดคล้องกับวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น คนไทยใช้สุทศากลเพราะเห็นว่าทั่วโลกใช้กันดูเรียบร้อยดี บางสมัยเปลี่ยนเป็นชุดซาฟารี เพื่อให้เหมาะสมกับอากาศร้อนอบอ้าวของไทยเป็นการบรรเทาความร้อนไปได้มาก และเหมาะสมสำหรับผู้ที่ไม่นิยมผูกเนคไท

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีสาเหตุ ๒ ประการคือ

๑. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในวัฒนธรรมเอง โดยมีตัวการสำคัญคือการประดิษฐ์คิดค้น

๒. การเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก คือ ได้มีการติดต่อกับวัฒนธรรมอื่น หรือเป็นการลอกเลียนแบบจากวัฒนธรรมอื่นนำมาใช้ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า การขอยืมทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นวิธีแพร่หลายมาก ตัวการที่ทำให้เกิดขึ้นคือการสื่อสาร การคมนาคม ช่วยการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมซึ่งรวดเร็วมาก

ออกเบอร์น ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. วัฒนธรรมเกี่ยวกับวัตถุ เช่น เทคโนโลยีต่าง ๆ วัฒนธรรมจะเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

๒. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ เช่น ประเพณี วิธีการใช้ และการควบคุมเทคโนโลยีต่าง ๆ วัฒนธรรมจะเจริญขึ้นและเปลี่ยนแปลงช้า และจะอยู่หลังวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัตถุ

โครงสร้างทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมย่อยขึ้นอยู่กับโครงสร้างและวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคม สังคมที่เป็นประชาธิปไตย ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของสมาชิกในอัตราสูงกว่าสังคมแบบคอมมิวนิสต์หรือเผด็จการ สังคมที่สมาชิกที่มีความผูกพันสูง ย่อมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงต่ำกว่าสังคมที่มีสมาชิกที่มีระบบความผูกพันอย่างหละหลวม ดังนั้นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่แตกต่างกันในทางวัฒนธรรม จึงมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าสังคมที่ยึดถือวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (สุพิศรา สุภาพ, ๒๕๓๖)

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรีชา คุวรินทร์พันธ์ (๒๕๒๖ : ๓๖) ได้วิจัยเรื่องการจัดช่วงชั้นทางสังคมของคนกรุงเทพมหานคร และได้พบว่าช่วงชั้นทางสังคมแบ่งออกเป็นชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นล่าง คนชั้นสูงและชั้นกลางมีโอกาสในสังคมและเศรษฐกิจมากกว่าคนชั้นล่าง คนในแต่ละชนชั้นพอใจในสถานภาพชนชั้นของตน และหวังว่าจะเปลี่ยนสถานภาพชนชั้นได้โดยการเปลี่ยนสถานภาพในรุ่นลูกด้วยการศึกษา

ผจงจิตต์ อธิคมนันตะ (๒๕๒๖, ๒๑) ศึกษาเรื่องการจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับทัศนคติต่อสถาบันทางเศรษฐกิจ ไว้ว่า

ชนชั้นกลาง มีความตระหนี่ทะเยอทะยาน ปราารถนาจะปรับปรุงสถานภาพของตนและเพื่อแสดงถึงความสำคัญของตนโดยการอยู่แบบหรูหรา มีแนวโน้มที่จะยอมรับระบบอภิสิทธิ์

ชนชั้นต่ำ เป็นพวกอยู่ในตำแหน่งต่ำ และไม่มี ความหวังว่าจะปรับปรุงให้ดีขึ้น มีโอกาสน้อยที่จะอดออม บางคนพยายามอดออมเพื่อใช้ในการก้าวสู่ชนชั้นสูง

ความแตกต่างในสถานภาพและบทบาทของบุคคลที่ปรากฏแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมขึ้นอยู่กับเกณฑ์ หรือวิธีการในการจัดลำดับช่วงชั้นสถานภาพที่มีอยู่ อาชีพถือเป็นตัวบ่งชี้ของสถานภาพที่ดีที่สุด และอาชีพคือตัวแปรที่แทรกกลางอยู่ระหว่างการศึกษากับรายได้ (Duncan, 1961 : 109-138)

อาชีพมีความสำคัญเป็น ๒ นัย หรือมองได้ ๒ มิติ มิติหนึ่งคือผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน รายได้ อีกมิติหนึ่งคือสถานภาพทางสังคม เช่น ยศ ตำแหน่ง อำนาจ (สุภางค์ จันทวานิช, ๒๕๒๘, ๒๕๑) ซึ่งประการหลังคือเกียรติภูมิ (Prestige) ของอาชีพ

เกียรติภูมิของอาชีพ (Occupational Prestige) มีลักษณะเป็นนามธรรม เราอาจวัดได้ด้วย ความเชื่อพื้นฐานที่ว่า "ที่มาของเกียรติภูมิของอาชีพอยู่ในความคิดเห็นของผู้ที่ให้ค่ามากกว่าจะเป็นไป โดยลักษณะของอาชีพนั้น และผู้คนสามารถประมาณและบ่งชี้ความมีหน้ามีตาของอาชีพได้ (สุภางค์ จันทวานิช, ๒๕๓๔ : ๑)

รายงานสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๓๕)

ค่าใช้จ่ายต่อปีของครัวเรือน

ใน พ.ศ.๒๕๓๕ ครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยประมาณปีละ ๑๑๐,๒๘๐ บาท ต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยประมาณ ๘๖,๘๖๔ บาท หรือร้อยละ ๘๗.๘ ในจำนวนนี้ครัวเรือนใช้จ่ายเป็นค่าอาหารและเครื่องคิมประมาณร้อยละ ๓๒.๒ เป็นค่าสินค้าและบริการอื่น ๆ ประมาณร้อยละ ๕๕.๖ นอกจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้ว ครัวเรือนยังมีค่าใช้จ่ายที่มีไว้เพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่ ค่าภาษี ค่าของขวัญ เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกัน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกประมาณ ๑๓,๔๑๖ บาท หรือร้อยละ ๑๒.๒

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเป็นรายภาค พบว่าใน พ.ศ.๒๕๓๕ ครัวเรือนใน กทม. นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดประมาณ ๒๐๕,๐๑๖ บาทต่อครัวเรือน จากการเปรียบเทียบรายได้ต่อคนต่อเดือน และรายจ่ายต่อคนต่อเดือน กล่าวคือ ครัวเรือน ในกรุงเทพมหานคร และ ๓ จังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสูงสุดที่ สุด ประมาณ ๔,๗๕๖ บาทต่อคนต่อเดือน

รายได้และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนเป็นรายจังหวัด

จังหวัดนนทบุรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนสูงสุด คือ รายได้เฉลี่ยเดือนละ ๓๖,๘๘๘ บาท

จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอันดับรองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร และสมุทรปราการ มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ ๒๑,๕๕๐ บาท และ ๑๗,๑๔๕ บาท

เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย พบว่า ครัวเรือนในจังหวัดนนทบุรี มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสูงสุด คือ ประมาณเดือนละ ๒๓,๓๖๕ บาท รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร และภูเก็ตเฉลี่ยเดือนละ ๑๗,๘๔๗ และ ๑๔,๐๐๖ บาท

จากรายงานสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ ครัวเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ ที่ราชอาณาจักร ตั้งแต่กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ - มกราคม ๒๕๔๐ สรุปค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดงานในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้ งานโอกาสพิเศษ ๔๘.๘๕ บาท งานแต่งงาน ๒๔.๑๘ บาท งานบวช ๔.๕๔ บาท งานศพ ๕.๕๒ บาท งานวันเกิด ๑๔.๖๕ บาท ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินบริจาค ๕๕๕.๒๘ บาท ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทางศาสนา ๑๒๔.๖๔ บาท ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนาและถักทอความเชื่อ ๑๕๒.๐๕ บาท ค่าใช้จ่ายของขวัญและเงินบริจาค ๕๕.๕ บาท

และสรุปรายได้ประจำต่อคนต่อเดือน ๖๕๕๓ บาท ในเขตกรุงเทพมหานคร จากอัตรา ร้อยละครัวเรือน

อัตราร้อยละ	๑๐	น้อยกว่า	๒,๔๒๕	บาท
อัตราร้อยละ	๒๐	น้อยกว่า	๓,๓๒๔	บาท
อัตราร้อยละ	๑๐๐	น้อยกว่า	๑๒,๘๕๕	บาท

จากรายงานผลเบื้องต้นการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ๒๕๔๑ ของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

จำแนกค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ดังนี้

ครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๐,๘๑๕ บาทต่อครัวเรือน ในจำนวน นี้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณ ๕,๓๐๑ บาท หรือร้อยละ ๘๖.๐ และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้อง

กับการอุปโภคบริโภคอีกเดือนละ ๑,๕๑๘ บาท หรือร้อยละ ๑๔.๐ ซึ่งได้แก่ ค่าภาษี ของขวัญ เงินบริจาค เบี้ยประกันภัย ซ้ำสลากกินแบ่ง ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในภาคต่าง ๆ พบว่า ครัวเรือนในเขต กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวประมาณเดือนละ ๒๐,๕๑๖ บาท สูงกว่าครัวเรือนในภาคอื่น ๆ

บทที่ ๓
ระเบียบวิธีวิจัย

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑. เพื่อศึกษากิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวและลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมที่ส่งผลกระทบ
- ๒. เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดหรือการปฏิบัติกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของครอบครัว ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของครอบครัว
- ๓. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัวที่มีต่อกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงรักษา การแก้ไข เปลี่ยนแปลง ตลอดจนการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นผู้นำในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

๒. สมมติฐาน

- ๑. กิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว (สงกรานต์ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า รวมถึงประเพณีการบวช การแต่งงาน และงานศพ)
- ๒. อาชีพที่แตกต่างกัน 4 กลุ่มคือ ข้าราชการ พ่อค้า ลูกจ้างเอกชน และผู้ใช้แรงงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางวัฒนธรรม และประเพณีไม่แตกต่างกัน

๓. ประชากรและตัวอย่าง

- ประชากรและตัวอย่างจำนวน ๕๐๐ ครอบครัวใน ๑๐ ชุมชนเขตคอนเมือง จำแนกเป็น ๔ กลุ่มอาชีพ ดังนี้
- ๑. กลุ่มข้าราชการ (ทหาร ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน ครู-อาจารย์) กำหนดรายได้ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือนต่อคน จำนวนร้อยละ ๒๐
  - ๒. กลุ่มพ่อค้า (ไม่ได้หมายถึงนักธุรกิจ แต่หมายถึงพ่อค้าในตลาดและหาบเร่) จำนวนร้อยละ ๒๐
  - ๓. กลุ่มลูกจ้างเอกชน (สำนักงาน บริษัท ร้านค้า) กำหนดรายได้ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือนต่อคน ร้อยละ ๓๐
  - ๔. กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และ/หรือผู้ประกอบการเกษตร จำนวนร้อยละ ๓๐
- ทั้ง ๔ กลุ่ม จัดว่าเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ ซึ่งกำหนดจากรายได้

เขตคอนเมืองเป็นเขตที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับที่ ๑๒ จาก ๕๓ เขตใน กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากร ๑๔๑,๑๕๕ คน (รายงานจำนวนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ของ สำนักงานเขตคอนเมือง ประจำเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๒) และเก็บตัวอย่างมาจำนวน ๕๐๐ ครัวเรือน จาก ๕๐,๖๖๕ ครัวเรือน* โดยใช้วิธี Quota Sampling จำแนกตามอาชีพ

๔. คำจำกัดความ

- วัฒนธรรม (Cultural) ในที่นี้กำหนดเฉพาะเรื่อง ค่านิยม

“ค่านิยม” (Value) หมายถึง สิ่งที่สังคมสร้างขึ้น จากความพึงพอใจ จากความรู้สึกนึกคิด ของคนในสังคมแต่ละสังคม เป็นสิ่งที่ถูกยอมรับโดยคนในสังคมแต่ละสังคม เช่น ค่านิยมในเรื่องการจัดงาน พิธีเพื่อความมีหน้ามีตา มีชื่อเสียง เกียรติยศและเพื่อสถานภาพ ค่านิยมในความหรูหราฟุ่มเฟือย ค่านิยมเรื่อง เงิน วัตถุสิ่งของ ค่านิยมในเรื่องการตอบแทนบุญคุณ ค่านิยมในเรื่องความเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น

ค่านิยมที่กล่าวมาล้วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมประเพณีของบุคคลและครอบครัว เช่น การ รดน้ำอวยพรผู้ใหญ่ ส่งบัตรอวยพร การมอบเงินและของขวัญในเทศกาลปีใหม่ งานบวช งานแต่ง งานศพ เป็นต้น ซึ่งกลายเป็นวัฒนธรรมที่จะต้องทำและจะต้องร่วม

- ผลกระทบต่อเศรษฐกิจครอบครัว หมายถึง ครอบครัวที่ใช้ในการศึกษาเป็นครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางและระดับต่ำ กำหนดรายได้ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือนต่อครอบครัว ซึ่ง อาจได้รับผลกระทบกระเทือนกับรายได้ของครอบครัว

๕. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

๑. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pretest) หาความ เชื่อมั่น ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือกับหัวหน้าครอบครัวในเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบแบบสอบถามได้แก่

๑. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว นำมาตรวจสอบรายละเอียด ความครอบคลุมที่จะศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีต่อเศรษฐกิจของ ครอบครัว

* ครัวเรือน หมายถึง ครัวเรือนประเภทครอบครัว (Family Household) คือครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนอย่างน้อย ๑ คน มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด หรือจากการสมรส ซึ่งหัวหน้าครอบครัวอาจมีคู่สมรสที่อยู่ด้วยกัน หรือ ไม่มีคู่สมรสอยู่ด้วยกัน

๒. นำแบบสอบถามจำนวน ๕๐ ชุด มาทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability Test) แล้วนำผลของแบบสอบถามไปคำนวณค่า Reliability coefficient alpha เพื่อวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของข้อความแต่ละตอนในแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ทำการทดสอบแล้วไปใช้กับประชากรตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบจำนวน ๑๒ ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว อาชีพ การศึกษาขั้นสูงสุด รายได้ของหัวหน้าครอบครัว และรายได้รวมของครอบครัว รายจ่าย ผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในครอบครัว ความเพียงพอของรายรับและรายจ่ายอื่น ๆ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้ลำดับความสำคัญของงานวัฒนธรรมและประเพณี ในฐานะของผู้จัดงาน และผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ตอบเป็นผู้ประเมินลำดับความสำคัญ จำนวน ๑๐ อันดับ

คำถามในการทดสอบความรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจดจำระยะเวลาของปีที่ได้เสียค่าใช้จ่าย ความถี่ของการจัดงานวัฒนธรรมประเพณี รวมไปถึงวิธีการในการร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ซึ่งมีทั้งข้อคำถามที่เป็นทางบวกและทางลบในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณี

เกณฑ์ในการใช้คะแนน

ตัวแปรที่ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ในการวัดคำถาม ได้แก่ การวิเคราะห์ระดับของความคิดเห็นที่มีต่อวัฒนธรรมและประเพณี โดยคำถามในแต่ละข้อมีทางเลือกให้ตอบทั้งหมด ๕ ทางด้วยกัน คือ ข้อใดตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบ “มากที่สุด” “มาก” “ปานกลาง” “น้อย” และ “น้อยที่สุด”

ในแบบสอบถามตอนที่ ๓ เป็นการให้หัวหน้าครอบครัวแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับข้อความนั้น ๆ ที่ได้อ่าน คือ

“มากที่สุด”	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด
“มาก”	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมาก
“ปานกลาง”	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบปานกลาง, บางส่วน
“น้อย”	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบน้อย, เล็กน้อย
“น้อยที่สุด”	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบไม่ตอบเลย

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วางข้อความสลับกันเพื่อเป็นการตรวจสอบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบดังนี้

- ข้อความความคิดเห็นในเชิงบวก (Positive) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ

“มากที่สุด”	ให้คะแนน	๕	คะแนน
“มาก”	ให้คะแนน	๔	คะแนน

“ปานกลาง”	ให้คะแนน	๓	คะแนน
“น้อย”	ให้คะแนน	๒	คะแนน
“น้อยที่สุด”	ให้คะแนน	๑	คะแนน

- ข้อความคิดเห็นในเชิงลบ (Negative) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ

“น้อยที่สุด”	ให้คะแนน	๕	คะแนน
“น้อย”	ให้คะแนน	๔	คะแนน
“ปานกลาง”	ให้คะแนน	๓	คะแนน
“มาก”	ให้คะแนน	๒	คะแนน
“มากที่สุด”	ให้คะแนน	๑	คะแนน

เกณฑ์การวัดระดับตัวแปร

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งในการวัดดังกล่าวมีข้อคำถามรวม ๑๐ ข้อ คะแนนสูงสุดข้อละ ๕ คะแนน จะได้คะแนนรวม ๕๐ คะแนน ส่วนคะแนนต่ำสุด จะได้คะแนนข้อละ ๑ คะแนน จะได้คะแนนรวมต่ำสุด ๑๐ คะแนน

ตอนที่ ๔ สัมภาษณ์ความคิดเห็นของข้าราชการฝ่ายปกครองผู้นำชุมชนในเขตคอนเมือง ได้แก่ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต หัวหน้าพัฒนาชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

๖. วิธีการรวบรวมข้อมูล

๑. ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามที่ได้วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรง (Reliability) ไว้ แล้วนำไปสอบถามกับตัวอย่างจำนวน ๕๐๐ ชุด เกี่ยวกับเรื่องผลกระทบของวัฒนธรรมประเพณีที่มีต่อเศรษฐกิจในครอบครัว ของเขตคอนเมือง

๒. วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยจะเป็นผู้สอบถามกับหัวหน้าครอบครัวด้วยตนเอง เพื่อกรอกข้อมูลตลอดจนซักถามและสัมภาษณ์ในประเด็นข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อให้ได้รายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด

๓. ในการรวบรวมข้อมูลนอกจากจะเป็นแบบสอบถามแล้ว ยังเป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้นำในเขตคอนเมือง อันได้แก่ ผู้อำนวยการเขต กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งประธานชุมชน และกรรมการชุมชน

๔. การรวบรวมข้อมูลใช้เวลา ๔ วัน คือ วันที่ ๒-๓ พฤษภาคม ๒๕๔๒ และวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒

มีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเนื่องจากข้อมูลไม่สมบูรณ์ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

สำหรับการสัมภาษณ์ใช้เวลา ๕ วัน เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์เป็นข้าราชการ ซึ่งมีงานพิเศษเร่งด่วน จึงต้องเดินทางไปถึง ๒ ครั้งในบางคน ส่วนประธานชุมชนและกรรมการชุมชน ๕ คน ได้สัมภาษณ์ในขณะตอบแบบสอบถาม

๓. วิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

๑.๑. คำร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และลักษณะของกิจกรรม และประเพณีที่มีต่อเศรษฐกิจของครอบครัว

๑.๒. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต เพื่อประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และประเพณีของครอบครัว

๑.๓. ใช้ Multiple Response เพื่อหาลำดับความสำคัญของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี

๒. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น ๔ กลุ่มอาชีพ

๓. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาความสอดคล้องเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาทางการจัดงานวัฒนธรรมประเพณี

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องผลกระทบวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลต่อเศรษฐกิจของครอบครัวใน
เขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บ
ข้อมูลจากตัวอย่างทั้งหมด ๕๐๐ คน ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีเขตพักอาศัยอยู่ในเขตตอนเมือง
กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๔๑

การนำเสนอข้อมูลการศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

- ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ ลำดับความสำคัญของกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี และการเข้าร่วม
กิจกรรม
- ตอนที่ ๓ ๓.๑ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและ
ประเพณี
๓.๒ ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและ
ประเพณี
- ตอนที่ ๔ สัมภาษณ์ความคิดเห็นของข้าราชการฝ่ายปกครอง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตารางที่ ๑ ลักษณะทางสังคมประชากรและเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพในครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	๔๒๕	๘๕.๘๐
สมาชิกในครอบครัว	๗๑	๑๔.๒๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐
เพศ		
ชาย	๒๗๒	๕๔.๔๐
หญิง	๒๒๘	๔๕.๖๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐
อายุ (ปี)		
๒๐-๒๕	๑๐๘	๒๑.๖๐
๓๐-๓๕	๒๒๒	๔๔.๔๐
๔๐-๔๕	๑๑๕	๒๓.๘๐
๕๐-๕๕	๓๘	๗.๖๐
๖๐ ขึ้นไป	๑๗	๓.๖๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐
กลุ่มอาชีพ		
กลุ่มข้าราชการ	๕๕	๑๑.๐๐
กลุ่มพ่อค้า	๑๐๗	๒๑.๔๐
กลุ่มลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๔๒.๘๐
กลุ่มผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๑๖.๘๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๑ (ต่อ) ลักษณะทางสังคมประชากรและเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๓๐	๒๖.๐๐
มัธยมศึกษาตอนต้น	๖๑	๑๒.๒๐
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๘๒	๑๖.๔๐
ปวช. หรือเทียบเท่า	๕๒	๑๐.๔๐
ปวส. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	๕๔	๑๐.๘๐
ปริญญาตรี	๑๐๓	๒๐.๖๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๗	๑.๔๐
อื่นๆ	๕	๑.๐๐
ไม่ตอบ	๖	๑.๒๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๑ ผลจากการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัว (ร้อยละ ๘๕.๕) เป็นเพศชาย (ร้อยละ ๕๔.๔) มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๐-๓๕ ปีมีมากที่สุด (ร้อยละ ๔๔.๔๐) รองลงมาอายุ ๔๐-๔๕ ปี (ร้อยละ ๒๓.๘๐) และ ๒๐-๒๕ ปี (ร้อยละ ๒๑.๖๐) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามลักษณะอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในกลุ่มลูกจ้างเอกชน (ร้อยละ ๔๒.๘๐) รองลงมาคือกลุ่มพ่อค้า (ร้อยละ ๒๑.๔) และกลุ่มข้าราชการ (ร้อยละ ๑๕.๐) ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ ๒๖.๐๐) รองลงมาคือปริญญาตรี (ร้อยละ ๒๐.๖๐) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ ๑๖.๔๐) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒ รายได้ต่อเดือนโดยประมาณของหัวหน้าครอบครัวและครอบครัว

ชั้นของรายได้ต่อเดือนโดยประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าครอบครัว		
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๐๖	๒๑.๒๐
๕,๐๐๑ - ๑๑,๐๐๐ บาท	๑๗๓	๓๔.๖๐
๑๑,๐๐๑ - ๑๗,๐๐๐ บาท	๑๑๔	๒๒.๘๐
๑๗,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓๕	๗.๐๐
๒๐,๐๐๑ - ๒๓,๐๐๐ บาท	๒๐	๔.๐๐
สูงกว่า ๒๓,๐๐๑ บาท	๔๗	๙.๔๐
ไม่ระบุรายได้	๑	๐.๒
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐
ครอบครัว		
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๓๘	๗.๖๐
๕,๐๐๑ - ๑๑,๐๐๐ บาท	๒๕๐	๕๐.๐
๑๑,๐๐๑ - ๑๗,๐๐๐ บาท	๑๑๖	๒๓.๒๐
๑๗,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๕๐	๑๐.๐๐
๒๐,๐๐๑ - ๒๓,๐๐๐ บาท	๓๑	๖.๒๐
๒๓,๐๐๑ - ๒๖,๐๐๐ บาท	๒๗	๕.๔๐
สูงกว่า ๒๖,๐๐๑ บาท	๘๘	๑๗.๖๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๒ พิจารณาด้านรายได้ของหัวหน้าครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง ๕,๐๐๑ - ๑๑,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๓๔.๖๐) รองลงมาคือ ๑๑,๐๐๑ - ๑๗,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๒๒.๘๐) และต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๒๑.๒๐) ตามลำดับ ถ้าสังเกตรายได้รวมของครอบครัว พบว่า รายได้รวมของครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้โดยประมาณ ๕,๐๐๑ - ๑๑,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๕๐.๐๐) รองลงมามีรายได้ในช่วง ๑๑,๐๐๑ - ๑๗,๐๐๐ บาท (ร้อยละ ๒๓.๒๐) และรายได้สูงกว่า ๒๖,๐๐๑ บาท (ร้อยละ ๑๗.๖๐) ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ จำนวนและร้อยละของผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในครอบครัว

ผู้รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าครอบครัว (ตนเอง)	๒๔๐	๔๘.๐
คู่สมรส	๔๐	๘.๐
บุตร	๓๐	๖.๐
หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส	๒๐๑	๔๐.๒
พ่อ-แม่	๖๔	๑๒.๘
ญาติ	๒๕	๕.๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๓ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว เป็นหัวหน้าครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ ๔๘) รองลงมาคือ หัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส (ร้อยละ ๔๐.๒) ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวน้อยคือ บุตร และญาติ (ร้อยละ ๖.๐ และ ๕.๐) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ จำนวนและร้อยละของการมีรายได้ของหัวหน้าครอบครัวจำแนกตามรายการ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอและมีเงินออม	๑๐	๒.๐๐
เพียงพอไม่มีเงินออม	๑๓๑	๒๖.๒๐
ไม่เพียงพอ แต่ไม่กู้ยืมเงินผู้อื่น	๒๐๓	๔๐.๖๐
ไม่เพียงพอ ต้องกู้ยืมเงินผู้อื่น	๖๗	๑๓.๔๐
อื่น ๆ	๘๖	๑๗.๘๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔ พิจารณาการมีรายได้ของหัวหน้าครอบครัวพบว่า หัวหน้าครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอ แต่ไม่กู้ยืมเงินผู้อื่นมากที่สุด (ร้อยละ ๔๐.๖๐) รองลงมาคือ มีรายได้เพียงพอและไม่มีเงินออม (ร้อยละ ๒๖.๒๐) และที่น้อยที่สุดคือมีรายได้เพียงพอและมีเงินออม (ร้อยละ ๒.๐๐)

ตารางที่ ๕ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่ระบุนายการค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากค่าใช้จ่ายประจำ
ทุกเดือน จำแนกตามรายการ

รายการ	จ่าย	ร้อยละ	ไม่จ่าย	ร้อยละ
ค่าอาหาร (กินนอกบ้าน)	๑๕๘	๓๕.๖	๓๐๒	๖๐.๔
ค่ารักษาโรค ค่าพยาบาล ค่าสุขภาพ	๒๐๓	๔๐.๖	๒๙๗	๕๙.๔
เงินลงทุน	๗๗	๑๕.๔	๔๒๓	๘๔.๖
เงินใช้หนี้สิน	๑๘๗	๓๗.๔	๓๑๓	๖๒.๖
เงินออม	๕๑	๑๘.๒	๔๐๕	๘๑.๘
เงินสงเคราะห์พ่อแม่ ญาติพี่น้อง	๑๗๐	๓๔.๐	๓๓๐	๖๖.๐
ค่าพักผ่อนหย่อนใจ เช่น เที่ยวต่างจังหวัด	๑๗๖	๓๕.๒	๓๒๔	๖๔.๘
ค่าคูนั่ง ฟังเพลง บันเทิง	๘๑	๑๖.๒	๔๑๕	๘๓.๘
เงินทำบุญ	๓๑๓	๖๒.๖	๑๘๗	๓๗.๔
ค่าของขวัญ บัตรอวยพร	๑๑๐	๒๒.๐	๓๙๐	๗๘.๐
เงินช่วยงานศพ แต่งงาน บวช ฯลฯ	๓๖๒	๗๒.๔	๑๓๘	๒๗.๖

ตารางที่ ๕ ครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามที่สามารถระบุค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากค่าใช้จ่ายประจำนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกจ่ายช่วยงานศพ งานแต่งงาน และงานบวช เป็นจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ ๗๒.๔) รองลงมาเลือกจ่ายเป็นเงินทำบุญ (ร้อยละ ๖๒.๖) และเลือกจ่ายเป็นค่ารักษาโรค ค่าพยาบาล ค่าสุขภาพ (ร้อยละ ๔๐.๖) แต่ถ้าพิจารณาในด้านที่ไม่ต้องการจ่ายพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจะไม่จ่ายเงินเป็นเงินลงทุนมากที่สุด (ร้อยละ ๘๔.๖) รองลงมาคือค่าคูนั่ง ฟังเพลง และบันเทิง (ร้อยละ ๘๓.๘) และค่าเงินออม (ร้อยละ ๘๑.๘) ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ ลำดับความสำคัญของกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีและการเข้าร่วมกิจกรรม ในรอบปี พ.ศ.๒๕๔๑

ตารางที่ ๖ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการทำกิจกรรม

การทำกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้จัดงาน (เจ้าภาพ)	๓๑	๑๔.๒
ผู้ร่วมงาน	๔๒๕	๘๕.๘
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๖ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในฐานะผู้ร่วมงาน (ร้อยละ ๘๕.๘) และอยู่ในฐานะผู้จัดงานหรือเจ้าภาพ (ร้อยละ ๑๔.๒)

ตารางที่ ๗ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่ระบุลำดับความสำคัญของกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีจากมากไปหาน้อย ในฐานะเป็นผู้จัดงาน

ลำดับความสำคัญ	กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ	ในฐานะผู้จัดงาน	
				ประมณค่าใช้จ่าย	
				$\bar{X}$	SD
๑	งานแสดงความยินดี	๔๐๑	๘๐.๒	๑๖๔.๖๐	๒๒๖๘.๕๐๑
๒	งานขึ้นบ้านใหม่	๓๕๑	๗๐.๒	๕๖๐.๐	๔๐๓๘.๒๘๕
๓	งานวันเกิด	๓๘๑	๗๖.๒	๒๗๔.๔๐	๑๕๔๕.๒๖๔
๔	งานวันขึ้นปีใหม่	๓๔๕	๖๙.๐	๓๔๗.๘๐	๑๖๑๐.๕๖๔
๕	งานทอดกฐิน	๓๓๖	๖๗.๒	๑๑๗๒.๖๐	๘๖๗๕.๖๘๖
๖	งานแต่งงาน	๓๓๓	๖๖.๖	๓๓๒๕.๐๐	๒๑๘๐๐.๔๑๐
๗	งานศพ	๓๓๐	๖๖.๐	๒๐๕๓.๐๐	๑๑๐๑๕.๕๗๐
๘	งานสงกรานต์	๓๓๐	๖๖.๐	๓๔๕.๘๓	๑๔๗๖.๕๓๕
๙	งานทอดผ้าป่า	๓๒๕	๖๕.๐	๑๐๕๗.๐๐	๗๗๘๐.๔๐๕
๑๐	งานบวช	๓๑๓	๖๒.๖	๒๕๐๕.๐๐	๑๒๐๖๓.๓๘๐

จากตารางที่ ๗ พบว่ากิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะผู้จัดงานให้ความสำคัญมากที่สุดคือ งานแสดงความยินดี ซึ่งงานดังกล่าวพบว่ามีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๑๖๕ บาทต่อการจัดงาน ๑ ครั้ง อันดับรองลงมาคืองานขึ้นบ้านใหม่มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๕๖๐ บาทต่อการจัดงาน ๑ ครั้ง และอันดับสามคืองานวันเกิด มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๒๗๕ บาทต่อการจัดงาน ๑ ครั้ง ส่วนงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกจัดน้อยกว่ากิจกรรมอื่น คืองานบวช โดยมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๒๕๐๕ บาท ต่อการจัดงาน ๑ ครั้ง

ถ้าพิจารณาเรื่องการใช้จ่ายเงินในกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดในฐานะผู้จัดงานเป็นจำนวน ๓,๓๒๕ บาท ในกิจกรรมเกี่ยวกับงานแต่งงาน รองลงมาคือจำนวน ๒,๕๐๕ บาท ในกิจกรรมงานบวชและ ๒,๐๕๓ บาทในกิจกรรมงานศพ

ตารางที่ ๘ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่ระบุความสำคัญของกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีจากมากไปหาน้อยในฐานะผู้ร่วมงาน

ลำดับ ความสำคัญ	กิจกรรม	ในฐานะผู้ร่วมงาน			
		จำนวน	ร้อยละ	ประมาณค่าใช้จ่าย	
				$\bar{X}$	SD
๑	งานแสดงความยินดี	๒๖๗	๕๓.๔	๖๕.๕๔๒	๑๗๕.๕๔๕
๒	งานวันเกิด	๒๔๓	๔๘	๑๕๔.๘๐๐	๔๘๓.๒๕๕
๓	งานขึ้นบ้านใหม่	๒๓๐	๔๖.๐	๑๒๒.๑๐๐	๒๘๒.๕๕๓
๔	งานวันขึ้นปีใหม่	๑๗๕	๓๕.๘	๓๗๖.๐๓๒	๑๒๔๒.๒๑๐
๕	งานสงกรานต์	๑๕๓	๓๐.๖	๖๕๕.๕๔๐	๒๗๑๔.๕๔๖
๖	งานแต่งงาน	๑๓๕	๒๗.๐	๒๗๑.๔๘๐	๔๕๔.๒๓๕๒
๗	งานทอดกฐิน	๑๒๕	๒๕.๐	๒๔๗.๓๔๐	๕๖๖.๐๒๕
๘	งานทอดผ้าป่า	๑๒๓	๒๔.๖	๒๓๖.๒๖๐	๓๑๐.๕๕๔
๙	งานศพ	๑๒๐	๒๔.๐	๒๔๘.๕๐๐	๔๐๗.๑๕๐
๑๐	งานบวช	๑๑๕	๒๓.๐	๓๖๑.๔๐	๑๖๖๒.๐๑๒

จากตารางที่ ๘ พบว่ากิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะผู้ร่วมงานให้ความสำคัญมากที่สุดคือ งานแสดงความยินดี ซึ่งงานดังกล่าวพบว่ามีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๗๐ บาทต่อการร่วมงาน ๑ ครั้ง อันดับรองลงมาคืองานวันเกิด มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๑๕๕ บาทต่อการร่วมงาน ๑ ครั้ง และอันดับสาม คืองานขึ้นบ้านใหม่ มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๑๒๒ บาทต่อการร่วมงาน ๑ ครั้ง ส่วนกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

ที่จะไปร่วมงานน้อยกว่ากิจกรรมอื่น คืองานบวช โดยมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๓๖๑ บาทต่อการร่วมงาน ๑ ครั้ง

ถ้าพิจารณาเรื่องการใช้จ่ายเงินในกิจกรรมต่าง ๆ พบว่า มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดในฐานะผู้ร่วมงาน เป็นจำนวน ๘๐๐ บาท ในกิจกรรมงานสงกรานต์ รองลงมาคือจำนวน ๓๗๖ บาทในกิจกรรมงานวันขึ้นปีใหม่ และจำนวน ๓๖๒ บาทในกิจกรรมงานบวช

ตารางที่ ๕ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่รายงานจำแนกตามสถานภาพการทำกิจกรรมและความถี่ของงานกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีในรอบปี พ.ศ.๒๕๔๑

กิจกรรม	ในฐานะผู้จัดงาน (เจ้าภาพ)			ในฐานะผู้ร่วมงาน		
	จำนวนครั้ง	จำนวน	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
งานวันขึ้นปีใหม่	๐	๔๐๖	๘๑.๒	๑	๒๑๒	๔๒.๔
งานสงกรานต์	๑	๒๗๒	๕๔.๔	๐	๔๒๕	๘๕.๘
งานทอดกฐิน	๐	๔๔๗	๘๙.๔	๑	๑๖๕	๓๓.๐
งานทอดผ้าป่า	๐	๔๓๔	๘๖.๘	๑	๑๔๗	๒๙.๔
งานบวช	๐	๔๔๖	๘๙.๒	๑	๑๕๒	๓๐.๔
งานแต่งงาน	๐	๔๕๑	๙๐.๒	๒-๓	๑๕๖	๓๑.๒
งานศพ	๐	๔๔๕	๘๙.๘	๒-๓	๑๕๕	๓๑.๘
งานวันเกิด	๐	๔๐๑	๘๐.๒	๐	๒๕๘	๕๑.๖
งานขึ้นบ้านใหม่	๐	๔๕๓	๙๐.๖	๐	๓๐๐	๖๐.๐
งานแสดงความยินดี	๐	๔๐๐	๘๐.๐	๐	๓๐๒	๖๐.๔

จากตารางที่ ๕ พบว่าในฐานะผู้จัดงานมีประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ ๕๔.๔) ระบุว่าเคยจัดงาน ๑ ครั้ง คืองานสงกรานต์ และกิจกรรมที่เหลืออื่น ๆ ถูกระบุว่าไม่เคยจัดเลย (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป)

ส่วนในฐานะผู้ร่วมงานมีผู้ตอบแบบสอบถามระบุไปร่วมงาน ๒-๓ ครั้งในกิจกรรมงานศพและงานแต่งงานมากพอ ๆ กัน (ร้อยละ ๓๑.๘ และ ๓๑.๒ ตามลำดับ) ไปร่วมงาน ๑ ครั้งในกิจกรรมมากที่สุดคืองานวันขึ้นปีใหม่ (ร้อยละ ๔๒.๔) รองลงมาคืองานทอดกฐิน งานบวช และงานทอดผ้าป่า (ร้อยละ ๓๓.๐, ๓๐.๔, และ ๒๙.๔ ตามลำดับ) และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหลือถูกระบุว่าไม่เคยไปร่วมงานเลย เช่นงานสงกรานต์, งานวันเกิด, งานขึ้นปีใหม่ และงานแสดงความยินดี

ตารางที่ ๑๐ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่รายงานการเสียค่าใช้จ่ายมากที่สุดในกิจกรรมวัฒนธรรม
และประเพณีจำแนกตามรายเดือน

เดือน	จำนวน	ร้อยละ
มกราคม	๑๕๓	๓๐.๖
กุมภาพันธ์	-	-
มีนาคม	๓๔	๖.๘
เมษายน	๑๓๖	๒๗.๒
พฤษภาคม	๒๘	๕.๖
มิถุนายน	๓๕	๗.๐
กรกฎาคม	๓๔	๖.๘
สิงหาคม	๑๖	๓.๒
กันยายน	๑๔	๒.๘
ตุลาคม	-	-
พฤศจิกายน	๔๕	๙.๐
ธันวาคม	๕	๑.๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๐ จะเห็นว่าเดือนที่ครอบครัวตัวอย่างรายงานในการเสียค่าใช้จ่ายมากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ เดือนมกราคม (ร้อยละ ๓๐.๖) รองลงมาคือเมษายน (ร้อยละ ๒๗.๒) และพฤศจิกายน (ร้อยละ ๙.๐) ตามลำดับ และเดือนที่ไม่มีครอบครัวตัวอย่างรายงานการเสียค่าใช้จ่ายคือเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนตุลาคม

ตารางที่ ๑๑ จำนวนร้อยละของครอบครัวที่รายงานการเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดในกิจกรรมวัฒนธรรมและ
ประเพณีจำแนกตามรายเดือน

เดือน	จำนวน	ร้อยละ
มกราคม	-	-
กุมภาพันธ์	๑๐๖	๒๑.๒
มีนาคม	๖๕	๑๓.๐
เมษายน	-	-
พฤษภาคม	๓๔	๖.๘
มิถุนายน	๒๔	๔.๘
กรกฎาคม	๒๘	๕.๖
สิงหาคม	๑๔	๒.๘
กันยายน	๑๕	๓.๐
ตุลาคม	๑๘๔	๓๖.๘
พฤศจิกายน	๑๖	๓.๒
ธันวาคม	๑๔	๒.๘
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๑ จะเห็นว่าเดือนที่ครอบครัวตัวอย่างรายงานในการเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ๓ อันดับแรกคือ เดือนตุลาคม (ร้อยละ ๓๖.๘) รองลงมาคือเดือนกุมภาพันธ์ (ร้อยละ ๒๑.๒) และเดือนมีนาคม (ร้อยละ ๑๓.๐) ตามลำดับ และเดือนที่ไม่มีครอบครัวตัวอย่างระบุการเสียค่าใช้จ่ายคือเดือนมกราคม และเมษายน

ตารางที่ ๑๒ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่รายงานลำดับของการเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมและ
ประเพณีจำแนกตามวิธีการ

ลำดับ	วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ช่วยเงิน	๓๖๗	๗๓.๔
๒	ช่วยด้วยแรงงาน แรงความคิด	๒๒๕	๔๕.๕
๓	ช่วยด้วยสิ่งของ, อาหารและเตรียมของ	๒๐๗	๔๑.๔
๔	ช่วยด้วยของที่ต้องการซื้อ (บัตรอวยพร, ของขวัญ, ดอกไม้)	๒๐๑	๔๐.๒

จากตารางที่ ๑๒ พบว่าครอบครัวที่ระบุวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีมากที่สุด
ลำดับแรก คือ เข้าร่วมโดยช่วยเงิน (ร้อยละ ๗๓.๔) ลำดับที่ ๒ คือ ช่วยด้วยร่างกาย แรงความคิด (ร้อยละ
๔๕.๕) ลำดับที่ ๓ คือ ช่วยด้วยสิ่งของ (อาหารและเตรียมเอง ร้อยละ ๔๑.๔) และลำดับสุดท้าย คือ ช่วย
ด้วยของที่ต้องการซื้อ เช่น บัตรอวยพร ของขวัญ ดอกไม้ (ร้อยละ ๔๐.๒)

ตารางที่ ๑๓ จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่รายงานค่าใช้จ่ายในกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีต่อ
เดือน

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน	ร้อยละ
๕๐	๓	๐.๖
๒๐๐	๓๑	๖.๒
๓๐๐	๑๒๔	๒๔.๘
๕๐๐	๑๕๒	๓๘.๔
๑,๐๐๐	๑๐๔	๒๐.๘
๒,๐๐๐	๓๖	๗.๒
๑๐,๐๐๐	๑๐	๒.๐
รวม	๕๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑๓ พบว่ามีครอบครัวที่รายงานค่าใช้จ่ายในด้านกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี มี
ค่าใช้จ่ายต่อเดือนมากที่สุดจำนวน ๕๐๐ บาทต่อเดือน (ร้อยละ ๓๘.๔) รองลงมาคือ ๓๐๐ บาทต่อเดือน
(ร้อยละ ๒๔.๘) และ ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน (ร้อยละ ๒๐.๘) และที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดคือจำนวน ๕๐
บาทต่อเดือน (ร้อยละ ๐.๖)

ตอนที่ ๓ : ๓.๑ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี
ตารางที่ ๑๔ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	เบี่ยงเบน SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ควรจัดงานต่าง ๆ ให้ถูกต้อง งามหลัก จุดมุ่งหมายทางศาสนา วัฒนธรรมก็เพียงพอ แต่ไม่ควรมีพิธีกรรมที่ยากเกินไปใช้เวลา		มาก				๔.๑๔๘	๕๑๔
2.* การจัดงานประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ส่งเสริมฐานะและการยกย่องนับหน้าถือตาของคนในสังคมชุมชนได้เป็นอย่างดี			ปานกลาง			๒.๘๗๒	๑.๑๓๔
3.* การคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การได้รับการยกย่องในสังคมนั้น สำคัญกว่าค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองไปกับการจัดงาน				มาก		๒.๓๗๘	๑.๔๘๒
4.* การที่ต้องจัดงานกิจกรรมในสถานที่หรูหราสวยงาม เลี้ยงดูต้อนรับกันอย่างดีต่อผู้ร่วมงานนั้น ทำให้ผู้จัดได้มาซึ่งอำนาจ ตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ความเคารพ				มาก		๒.๔๔๔	๑.๑๘๔
5. ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานต่าง ๆ ควรเน้นไปที่ความประหยัดมากกว่าการลงทุนเพื่อหน้าตา		มาก				๔.๔๑๘	๕๘๕
6.* การใส่เงินช่วยหรือการช่วยแรงเป็นการช่วยเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนในภายภาคหน้า				มาก		๒.๐๒๖	๑.๐๕๘
7.* การจัดเลี้ยงเป็นสิ่งจำเป็น หากเลี้ยงอาหารต้องให้อิ่มหน้าสำราญ มิฉะนั้นจะถูกติฉิน-นินทา			ปานกลาง			๓.๒๓๒	๑.๒๔๓
8. การช่วยเงิน ควรช่วยตามฐานะทางสังคมของผู้จัดและผู้ร่วม ถ้าเป็นหัวหน้าอาจช่วยเงินน้อยหน่อย ถ้าเป็นลูกน้องอาจต้องช่วยเงินมาก			ปานกลาง			๒.๘๖๖	๑.๒๖๓
9.* การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง การเข้าร่วมด้วยความไม่เต็มใจ แต่ก็ต้องไปเพราะผู้จัดเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจ ผู้มีอาวุโส			ปานกลาง			๓.๐๒๐	๑.๒๔๐
10. งานประเพณีและวัฒนธรรม เกิดจากความเชื่อและความศรัทธาของคนในชุมชน เป็นสิ่งที่ควรคู่กับสังคมไทย ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้		มาก				๔.๐๔๔	๑.๐๑๒

* ประโยชน์ได้กลับการให้คะแนนแล้ว

ในส่วนของคุณสมบัติเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมวัฒนธรรม และประเพณี โดยพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (เห็นด้วยมาก) ๓ ลำดับแรก คือ ข้อ ๕ “ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานต่าง ๆ ควรเน้นไปที่ความประหยัดมากกว่าการลงทุนเพื่อหน้าตา” ($\bar{x} = 4.418$) รองลงมาคือ ข้อ ๑ “ควรจัดงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลัก จุติมุ่งหมายทางศาสนา วัฒนธรรมก็เพียงพอ แต่ไม่ควรมีพิธีกรรมที่ยากเกินไปเสียเวลา” ($\bar{x} = 4.148$) และข้อ ๑๐ “งานประเพณีและวัฒนธรรมเกิดจากความเชื่อและความศรัทธาของคนในชุมชน เป็นสิ่งที่ควรคู่กับสังคมไทย ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้” ($\bar{x} = 4.044$)

ส่วนข้อความคิดเห็นที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (เห็นด้วยน้อย) ๓ ลำดับแรก คือ ข้อ ๖ “การใส่เงินช่วยเหลือหรือการช่วยแรงเป็นการช่วยเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนในภายภาคหน้า” ($\bar{x} = 2.026$) รองลงมา คือ ข้อ ๓ “การคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การได้รับการยกย่องในสังคมนั้นสำคัญกว่าค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองไปกับการจัดงาน” ($\bar{x} = 2.378$) และข้อ ๔ “การที่ต้องจัดงานกิจกรรมในสถานที่หรูหราสวยงาม เลี้ยงดูต้อนรับกันอย่างดีต่อผู้ร่วมงานนั้น ทำให้ผู้จัดได้มาซึ่งอำนาจ ตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ความเคารพ” ($\bar{x} = 2.444$)

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานในการวิจัยนี้ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : Anova) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยมีตัวแปรอิสระ คือ กลุ่มอาชีพทั้ง ๔ กลุ่ม (กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้า กลุ่มลูกจ้างเอกชน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน) โดยที่ตัวแปรตามคือ ความคิดเห็นต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี

สมมติฐาน : อาชีพที่แตกต่างกัน ๔ กลุ่ม คือ ข้าราชการ พ่อค้า ลูกจ้างเอกชน และผู้ใช้แรงงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม และประเพณี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๑๕ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มี
ต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีระหว่างกลุ่มที่ประกอบอาชีพต่างกัน

เรื่อง	กลุ่มอาชีพ	จำนวน	ระดับความ	ส่วนเบี่ยงเบน	F	Sig
			คิดเห็น เฉลี่ย	มาตรฐาน		
1. ควรจัดงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องตาม หลักอุดมภ์ทางศาสนา วัฒนธรรมก็เพียงพอ แต่ไม่ควร มีพิธีกรรมที่ยากสิ้นเปลืองเวลา	ข้าราชการ	๕๕	๔.๒๐	.๕๕๐๘	.๑๔๗	.๕๓๒
	พ่อค้า	๑๐๗	๔.๑๒	.๘๗๖๔		
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๔.๑๔	.๕๑๑๘		
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๔.๑๕	.๕๕๐๕		
	รวม	๕๐๐	๔.๑๕	.๕๑๔๒		
2. การจัดงานประเพณีเทศกาล ต่าง ๆ ส่งเสริมฐานะและการ ยกย่องนับหน้าถือตาของคนใน สังคมชุมชนได้เป็นอย่างดี	ข้าราชการ	๕๕	๒.๘๒	๑.๑๗๕๘	๑.๐๐๐	๐.๓๖๓
	พ่อค้า	๑๐๗	๒.๗๓	๑.๑๐๓๘		
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๒.๕๕	๑.๑๑๔๒		
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๒.๕๒	๑.๑๗๔๑		
	รวม	๕๐๐	๒.๘๗	๑.๑๓๔๑		
3. การคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การได้รับการยกย่องในสังคม นั้น สำคัญกว่าค่าใช้จ่ายที่สิ้น เปลืองไปกับการจัดงาน	ข้าราชการ	๕๕	๒.๔๒	๑.๓๒๕๕	๐.๒๓๕	๐.๘๗๒
	พ่อค้า	๑๐๗	๒.๓๓	๑.๑๕๕๗		
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๒.๔๒	๑.๗๘๔๓		
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๒.๒๖	๑.๐๖๒๖		
	รวม	๕๐๐	๒.๓๘	๑.๔๘๑๗		
4. การที่ต้องจัดงานกิจกรรมใน สถานที่หฺรหฺรสาวงาม เลี้ยงดู ต้อนรับกันอย่างดีต่อผู้ร่วมงาน นั้น ทำให้ผู้จัดได้มาซึ่งอำนาจ ตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ความ เคารพ	ข้าราชการ	๕๕	๒.๒๖	๑.๑๔๗๔	๐.๖๖๔	๐.๕๕๖
	พ่อค้า	๑๐๗	๒.๔๖	๑.๒๑๕๓		
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๒.๕๐	๑.๑๖๖๘		
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๒.๔๔	๑.๒๒๕๗		
	รวม	๕๐๐	๒.๔๔	๑.๑๘๓๖		
5. ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การ จัดงานต่าง ๆ ควรเน้นไปที่ความ ประหยัดมากกว่าการลงทุนเพื่อ หน้าตา	ข้าราชการ	๕๕	๔.๔๗	๐.๖๖๕๘	๐.๗๒๘	๐.๕๓๕
	พ่อค้า	๑๐๗	๔.๓๒	๑.๑๑๒๕		
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๔.๔๑	๐.๖๘๒๕		
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๔.๕๑	๐.๘๕๗๒		
	รวม	๕๐๐	๔.๔๒	๐.๖๘๘๕		

๒ “การจัดงานประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ส่งเสริมฐานะและการยกย่องนับหน้าถือตาของคนในสังคมชุมชน
ได้เป็นอย่างดี” ข้อที่ ๓ “การคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การได้รับการยกย่องในสังคมนั้น ถ้าสำคัญกว่าค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองไปกับการจัดงาน” ข้อที่ ๔ “การที่ต้องจัดงานกิจกรรมในสถานที่หรูหราสวยงาม เลี้ยงดู
ต้อนรับกันอย่างดีต่อผู้ร่วมงานนั้น ทำให้ผู้จัดได้มาซึ่งอำนาจ ตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ความเคารพ” ข้อ
ที่ ๕ “ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานต่าง ๆ เวนั้นไปที่ความประหยัดมากกว่าการลงทุนเพื่อหน้า
ตา” ข้อที่ ๖ “การใส่เงินช่วยหรือการช่วยแรงเป็นการช่วยเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนในภายภาคหน้า”
ข้อที่ ๗ “การช่วยเงิน ควรช่วยตามฐานะทางสังคมของผู้จัดและผู้ร่วม ถ้าเป็นหัวหน้าอาจช่วยเงินน้อย
หน่อย ถ้าเป็นลูกน้องอาจต้องช่วยเงินมาก” ข้อที่ ๘ “การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง การเข้าร่วมด้วยความไม่
เต็มใจ แต่ก็ต้องไปเพราะผู้จัดเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจ ผู้มีอาวุโส” และข้อที่ ๑๐ “งานประเพณีและ
วัฒนธรรมเกิดจากความเชื่อ และความศรัทธาของคนในชุมชน เป็นสิ่งที่ควรคู่กับสังคมไทย ไม่อาจ
เปลี่ยนแปลงได้” ยกเว้นข้อที่ ๗ “การจัดเลี้ยงเป็นสิ่งจำเป็น หากเลี้ยงอาหารต้องให้อิ่มหน้าสำราญมิฉะนั้น
จะถูกติฉินนินทา” พบว่า กลุ่มอาชีพมีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี
และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๑๖ ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในข้อคำถามที่ ๗ ระหว่าง
กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

กลุ่มอาชีพ	ข้าราชการ	พ่อค้า	ลูกจ้างเอกชน	ผู้ใช้แรงงาน
ข้าราชการ	-	๐.๔๓๕๗	๐.๐๔๗๘	๐.๕๑๖๐
พ่อค้า	-	-	๐.๓๘๗๕	๐.๐๘๐๓
ลูกจ้างเอกชน	-	-	-	๐.๔๖๘๒
ผู้ใช้แรงงาน	-	-	-	-

* ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๑๖ การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยสูตรของ Scheffe พบว่า
กลุ่มอาชีพผู้ใช้แรงงานมีความเห็นในเรื่อง “การจัดเลี้ยงเป็นสิ่งจำเป็น หากเลี้ยงอาหารต้องให้อิ่มหน้า
สำราญ มิฉะนั้นจะถูกติฉินนินทา” แตกต่างจากกลุ่มข้าราชการและลูกจ้างเอกชน ถ้าพิจารณาในราย
ละเอียดแล้ว พบว่า กลุ่มอาชีพผู้ใช้แรงงานมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นกับกลุ่มอาชีพ
ข้าราชการมากที่สุด และรองลงมาคือ กลุ่มอาชีพลูกจ้างเอกชน แต่ไม่มีความแตกต่างของความคิดเห็น
ระหว่างกลุ่มอาชีพพ่อค้ากับกลุ่มอาชีพข้าราชการ ผู้ใช้แรงงาน และลูกจ้างเอกชน

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

เรื่อง	กลุ่มอาชีพ	จำนวน	ระดับความ		ส่วนเบี่ยงเบน	F	Sig
			เกิดขึ้น	เฉลี่ย			
6. การใส่เงินช่วยหรือการช่วยแรง เป็นการช่วยเพื่อหวังผล ประโยชน์ตอบแทนในภาย ภาคหน้า	ข้าราชการ	๕๕	๑.๕๑	๑.๕๕๐๑	๐.๖๐๑	๐.๖๑๔	
	พ่อค้า	๑๐๗	๒.๐๖	๑.๑๔๓๒			
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๒.๐๗	๑.๐๓๕๐			
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๒.๐๐	๑.๐๗๕๕			
	รวม	๕๐๐	๒.๐๓	๑.๐๕๘๑			
7. การจัดเลี้ยงสิ่งจำเป็น หากเลี้ยง อาหารคองให้อิ่มหน้าสำราญ มิ ฉะนั้นจะถูกติฉินนินทา	ข้าราชการ	๕๕	๓.๐๓	๑.๓๑๖๔	๕.๑๐๓	๐.๐๐๒	
	พ่อค้า	๑๐๗	๓.๔๗	๑.๑๖๘๑			
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๓.๐๘	๑.๒๐๕๗			
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๓.๕๕	๑.๒๕๕๔			
	รวม	๕๐๐	๓.๒๓	๑.๒๔๓๑			
8. การช่วยเงิน ควรช่วยตามฐานะ ทางสังคมของผู้จัดและผู้ร่วม ถ้า เป็นหัวหน้าอาจช่วยเงินน้อย หน่อย ถ้าเป็นลูกน้องอาจต้อง ช่วยเงินมาก	ข้าราชการ	๕๕	๒.๗๖	๑.๒๖๕๒	๐.๖๗๘	๐.๕๖๕	
	พ่อค้า	๑๐๗	๒.๘๗	๑.๐๕๖๖			
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๒.๘๕	๑.๓๓๗๘			
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๓.๐๒	๑.๒๖๐๕			
	รวม	๕๐๐	๒.๘๗	๑.๒๖๓๐			
9. การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง การ เข้าร่วมด้วยความไม่เต็มใจ แต่ก็ ต้องไปเพราะผู้จัดเป็นผู้บังคับ บัญชา ผู้มีอำนาจ ผู้มีอาวุโส	ข้าราชการ	๕๕	๒.๘๒	๑.๓๒๘๗	๑.๒๑๕	๐.๓๐๒	
	พ่อค้า	๑๐๗	๓.๐๗	๑.๑๖๓๑			
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๓.๐๒	๑.๒๐๖๑			
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๓.๑๕	๑.๓๑๒๕			
	รวม	๕๐๐	๓.๐๒	๑.๒๔๐๔			
10. งานประเพณีและวัฒนธรรม เกิด จากความเชื่อ และความศรัทธา ของคนในชุมชน เป็นสิ่งที่ควรคู่ กับสังคมไทย ไม่อาจเปลี่ยน แปลงได้	ข้าราชการ	๕๕	๔.๐๓	๑.๐๗๖๔	๑.๖๘๐	๐.๑๗๐	
	พ่อค้า	๑๐๗	๔.๐๓	๑.๐๑๓๗			
	ลูกจ้างเอกชน	๒๑๔	๓.๕๗	๐.๕๘๓๐			
	ผู้ใช้แรงงาน	๘๔	๔.๒๖	๐.๕๕๕๔			
	รวม	๕๐๐	๔.๐๔	๑.๐๑๒๐			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๑๕ พบว่า กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในข้อที่ ๑ “ควรจัดงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลักอุดมการณ์ทางศาสนา วัฒนธรรมก็เพียงพอ แต่ไม่ควรมีพิธีรีตองยุ่งยากสิ้นเปลืองเวลา” ข้อที่

๓.๒ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของผู้

ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีสามารถจำแนกได้ คือ ผู้ตอบคำถามที่ว่า “หากต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณี วัฒนธรรม โดยเน้นความประหยัด แต่ต้องจัดให้ถูกต้องตามหลักศาสนา ท่านคิดว่าใครควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งมีผู้ตอบจำนวน ๓๑๑ คน จากจำนวน ๕๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒ ส่วนคำถามข้อที่ว่า “ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม และประเพณี” มีผู้ตอบจำนวน ๒๗๕ คน จากจำนวน ๕๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามข้อแรก พบว่า บุคคลที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้ที่ควรจะเป็นผู้นำในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม วัฒนธรรม ประเพณี โดยเน้นความประหยัด แต่ต้องจัดให้ถูกต้องตามหลักศาสนา ๓ ลำดับแรกมากที่สุด คือ ผู้นำประเทศ (นายกรัฐมนตรี) รองลงมาคือผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ลำดับต่อมาคือชาวบ้านในชุมชน

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ ควรมีการฟื้นฟู ปรับเปลี่ยน วิธีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และประเพณีให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม สามารถยืดหยุ่นได้ และเน้นการจัดอย่างประหยัด แต่การจัดกิจกรรมจะต้องจัดให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยมีผู้นำเป็นผู้ริเริ่ม ส่งเสริม และสนับสนุน

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลต่อเศรษฐกิจของครอบครัวในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร เนื่องจากในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะได้รับความบีบรัดทางด้านเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิตของคนไทยยังเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันกับวัฒนธรรมประเพณี รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สังคมไทยจะมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างได้อย่างไร เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเศรษฐกิจภายในครอบครัวซึ่งเป็นสังคมที่เล็กที่สุด เป็นกลุ่มปฐมภูมิในระบบสังคม เมื่อมีผลกระทบต่อครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัวก็มีผลต่อเมืองสู่สังคมใหญ่ คือ ประเทศชาติด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าวัฒนธรรมและประเพณีอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในครอบครัว และส่งผลกระทบต่อประเทศชาติได้ และทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในครอบครัวเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๐๐ คน เป็นตัวอย่างเพราะเขตดังกล่าว เป็นเขตติดต่อบริเวณเขตเมืองและชานเมือง ซึ่งมีผู้คนรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอยู่มาก และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ ๆ เข้าไปบ้างก็มี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ

๑. เพื่อศึกษากิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว และหาลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมที่ส่งผลกระทบ
๒. เพื่อประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดหรือการมีส่วนร่วมในการจัดหรือการปฏิบัติกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของครอบครัว ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นในเศรษฐกิจของครอบครัว
๓. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของหัวหน้าครอบครัวที่มีต่อกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงรักษา การแก้ไข เปลี่ยนแปลง ตลอดจนการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นผู้นำในการแก้ไข เปลี่ยนแปลง

สมมติฐานมี ๒ ประการ คือ

๑. กิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว
๒. อาชีพที่แตกต่างกัน ๔ กลุ่มอาชีพ คือ ข้าราชการ พ่อค้า ลูกจ้างเอกชน และผู้ใช้แรงงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีที่ไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษารื่องผลกระทบของประเพณีและวัฒนธรรมที่มีต่อเศรษฐกิจของครอบครัวในเขตคอนเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับครอบครัว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นเพศชาย ซึ่งส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วงเฉลี่ย ๓๐-๓๕ ปี ประกอบอาชีพอยู่ในกลุ่ม

ลูกจ้างเอกชน ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา รายได้ของหัวหน้าครอบครัวโดยประมาณ ๕,๐๐๐-๑๑,๐๐๐ ต่อเดือน รายได้โดยรวมของครอบครัว ๕,๐๐๑-๑๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในครอบครัวคือหัวหน้าครอบครัว หัวหน้าครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอแต่ไม่มีการกู้ยืมเงินผู้อื่น ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากค่าใช้จ่ายประจำเดือนนั้นที่ได้แก่ เงินทำบุญ และใช้เงินช่วยงานศพ งานแต่งงาน งานบวช

ตอนที่ ๒ การหาลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี ในฐานะผู้จัดงาน อันดับแรกคือ งานแสดงความยินดี ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๑๖๕ บาท รองลงมาคือ งานขึ้นปีใหม่ ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๕๖๐ บาท และงานแต่งงาน มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยสูงสุดคือ ๓,๓๒๕ บาท รองลงมาคือ งานบวช ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๒,๕๐๕ บาท และอันดับต่อมาคืองานศพ ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๒,๐๕๓ บาท

ในฐานะผู้ร่วมงาน อันดับแรกคือ งานแสดงความยินดี ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๗๐ บาท รองลงมาคือ วันเกิด ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๑๕๕ บาท และงานสงกรานต์ มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยสูงสุดคือ ๗๐๐ บาท รองลงมาคือวันขึ้นปีใหม่ ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย ๓๗๖ บาท

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นผู้ร่วมงานมากกว่าเป็นผู้จัดงาน (เจ้าภาพ)

ในรอบ ๑ ปี พ.ศ.๒๕๔๑ เดือนที่เสียค่าใช้จ่ายมากที่สุดเกี่ยวกับกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี คือ เดือนมกราคม รองลงมาคือ เดือนเมษายน เนื่องจากเดือนมกราคมเป็นเดือนที่ตรงกับเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ ส่วนเดือนเมษายนเป็นเดือนที่ตรงกับเทศกาลสงกรานต์

จากรายงานค่าใช้จ่ายในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่ใช้จ่ายมากที่สุดคือ ๕๐๐ บาทต่อเดือน รองลงมา ๓๐๐ บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดคือ ๕๐ บาทต่อเดือน

สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี ระบุวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุดคือด้วยการช่วยเงิน

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี มีทั้งหมด ๓ ข้อ คือ

๑. แบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน ๑๐ ข้อ มีข้อคำถามที่เป็นทางบวก (positive) และทางลบ (Negative) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งมีความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากดังนี้

ความหมายในทางบวก (เห็นด้วยมาก)

- ควรจัดงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลักอุดมการณ์ทางศาสนาวัฒนธรรมก็เพียงพอ แต่ไม่ควรมีพิธีต้องยุ่งยาก สิ้นเปลืองเวลา
- ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานต่าง ๆ ควรเน้นไปที่ความประหยัดมากกว่าการลงทุนเพื่อหน้าตา

— งานประเพณีและวัฒนธรรมเกิดจากความเชื่อและความศรัทธาของคนในชุมชน เป็นสิ่งควรคู่กับสังคมไทย ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้
ความหมายในทางลบ (ไม่เห็นด้วยมาก)

- การคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การได้รับยกย่องในสังคมนั้น สำคัญกว่าการใช้จ่ายเงินเปลืองไปกับการจัดงาน
- การที่ต้องจัดงานกิจกรรมในสถานที่ทรูหราสวยงาม เลี้ยงดูต้อนรับกันอย่างดีต่อผู้ร่วมงานนั้น ทำให้ผู้จัดได้มาซึ่งอำนาจ ตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ความเคารพ
- การใส่เงินช่วยหรือการช่วยแรงเป็นการช่วยเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนในภายภาคหน้า

และมีผู้ตอบแบบสอบถามตอบความคิดเห็นที่เป็นความหมายในทางบวกและทางลบ มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ อาจเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย อาจหมายถึงทำได้ ไม่ทำได้ หรือไม่มีความคิดเห็น ใครทำก็ทำด้วย ถ้าไม่ทำก็ไม่ทำด้วย อาจกล่าวได้ว่าอย่างไรก็ได้ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวคือ

- การจัดงานประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ส่งเสริมฐานะและการยกย่องนับหน้าถือตาของคนในสังคมชุมชนได้เป็นอย่างดี
- การจัดเลี้ยงเป็นสิ่งจำเป็น หากเลี้ยงอาหารต้องให้อิ่มหน้าสำราญ มิฉะนั้นจะถูกติฉินนินทา
- การช่วยเงิน ควรช่วยตามฐานะทางสังคมของผู้จัดและผู้ร่วมถ้าเป็นหัวหน้าอาจช่วยเงินน้อยหน่อย ถ้าเป็นลูกน้องอาจต้องช่วยเงินมาก
- การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง การเข้าร่วมด้วยความไม่เต็มใจ แต่ต้องไปเพราะผู้จัดเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจ ผู้อาวุโส

เกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานที่ว่าอาชีพที่แตกต่างกัน ๔ กลุ่ม คือ ข้าราชการ พ่อค้า ลูกจ้างเอกชน และผู้ใช้แรงงานมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

ในความคิดเห็นจากข้อที่ ๑-๖ และข้อ ๙-๑๐ ทั้ง ๔ กลุ่มอาชีพมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นในข้อ ๗ ที่ว่า การจัดเลี้ยงเป็นสิ่งจำเป็น หากเลี้ยงอาหารต้องให้อิ่มหน้าสำราญ มิฉะนั้นจะถูกติฉินนินทาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในเรื่องความคิดเห็นของทั้ง ๔ กลุ่มอาชีพสรุปได้ดังนี้ กลุ่มอาชีพทั้ง ๔ กลุ่ม มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากที่สุดอยู่ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มอาชีพข้าราชการ และกลุ่มอาชีพผู้ใช้แรงงาน กลุ่มอาชีพผู้ใช้แรงงานกับกลุ่มอาชีพลูกจ้างเอกชน

ตอนที่ ๓ ข้อ ๒ และข้อ ๓ เป็นข้อความแบบปลายเปิด ซึ่งข้อความ คือ

ข้อ ๒. หากต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณี โดยเน้นที่ความประหยัด แต่ต้องจัดให้ถูกต้องตามหลักศาสนา และเห็นควรว่าใครควรจะเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ คำตอบส่วนใหญ่ในจำนวน ๓๑๑ คน ตอบว่า ผู้นำประเทศหรือนายกรัฐมนตรี รองลงมาคือผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน

ข้อ ๓. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี คือ ต้องให้มีอยู่ มีการฟื้นฟู ปรับเปลี่ยน ให้สอดคล้องกับสังคมและกาลเวลา สามารถยืดหยุ่นได้ การจัดงานควรจัดอย่าง ประหยัด แต่ต้องถูกต้องตามประเพณี ควรมีผู้นำเป็นผู้ริเริ่ม ส่งเสริม และสนับสนุน เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของข้าราชการฝ่ายปกครองและผู้นำชุมชนในเขต คอนเมือง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี สรุปได้ดังนี้

๑. ลักษณะการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนในเขตคอนเมือง มี อยู่ ๒ ประเภท คือ กิจกรรมส่วนรวมเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น งานลอยกระทง งานสงกรานต์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและบุคคล เช่น งานบวช งานวันเกิด ซึ่งยังดำรง รักษาเพื่อเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ แต่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

สำหรับการช่วยงานกิจกรรมที่เป็นส่วนรวม ผู้จัดคือหน่วยราชการเขตคอนเมือง มี ผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงานเพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม และผู้ร่วมงานส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชน ที่อยู่ในพื้นที่ที่ยาวนาน จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

๒. แนวความคิดเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี มีความคิดเห็นว่าชุมชนยอมรับและเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลง โดยเหตุผลที่ว่าประเทศกำลังมีปัญหา ทางเศรษฐกิจ ควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นกับสภาพทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงไว้ซึ่งความถูกต้อง ตามหลักวัฒนธรรมประเพณีนั้น ๆ เพื่อสืบทอดไว้ให้ลูกหลานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ผลของการสำรวจวิจัย ควรได้ใช้ในการวางแผน แก้ไข การปรับเปลี่ยนกิจกรรม และ วิธีการจัดกิจกรรมในด้านวัฒนธรรมประเพณีให้เหมาะสมกับกาลเวลาและสภาพการณ์ในสังคมแต่ละ สังคม เพื่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจภายในครอบครัวจะดีขึ้น

๒. ควรมีการศึกษาเรื่องนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยอาจจะศึกษาเขตอื่น ๆ เพิ่มขึ้น แล้วนำ ผลมาเปรียบเทียบดูว่าแต่ละเขตเหมือนหรือแตกต่างกันในเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

๓. ควรนำข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ใครจะเป็นผู้ปรับเปลี่ยนรูปของการจัดงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณี โดยเน้นความประหยัด แต่ต้องจัดให้ถูกต้องตามหลักศาสนา ส่วนใหญ่ ตอบว่าผู้นำประเทศหรือนายกรัฐมนตรี ควรนำเรื่องนี้เข้าเสนอในส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ต่อไป

บรรณานุกรม

จินตนา อีคกล้า. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร-
ลาดกระบัง. ๒๕๓๕.

ต้องจิต นาคบุญชัย. “การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของประชาชนในเขตชั้นนอกของกรุงเทพฯ และเขต
ปริมณฑล ด้านครอบครัว การขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรม”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์
มหาบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียว.
๒๕๓๘. (อัคราณา)

ทวิรัศมี ธนาคม. ครอบครัวสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย. ๒๕๒๔.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. “วัฒนธรรมของคนชั้นกลางไทย”. วารสารธรรมศาสตร์ ๑๕. (๑ พฤษภาคม ๒๕๓๖).

บุญลือ วันทายนต์. ครอบครัวและวงศ์วาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ๒๕๒๓.

ปรีชา คูวรินทร์พันธ์. รายงานผลการวิจัยโครงการ “การจัดช่วงชั้นทางสังคมของกรุงเทพมหานคร”.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๒๖.

ประสาท หลักศิลา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า. ๒๕๑๔.

ผจงจิตต์ อธิคมนันตะ. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ๒๕๒๖.

พรประพิน สุวสุนทรีย์. “ประเพณีวันขึ้นปีใหม่” วัฒนธรรมไทย ๓๐. (๔ ม.ค. ๒๕๓๖).

พินิจ ลาภานานนท์. การสำรวจทัศนคติต่อภาวะทางสังคมในเขตเมืองปี พ.ศ.๒๕๓๗. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๓๘.

พัทธา สายหู. กลไกของสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๓๓.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : ๒๕๓๐.

เล็ก สมบัติ. ประมวลแนวคิดนโยบายการพัฒนาสถาบันครอบครัว, สถาบันครอบครัวมุมมองของ
นักสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ : เจ พรินท์. ม.ป.ป.

เลื่อน สุนทรเสวต. “ความมั่นคงของครอบครัวไทย”. สถาบันวิทยุแห่งประเทศไทย. (๑๓ มี.ค. ๒๕๒๐).

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. สถาบันครอบครัวมุมมองของนักสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ : เจ พรินท์. ม.ป.ป.

สมพงษ์ ธนัญญา. “ประมวลประเด็นแนวคิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว”.
สถาบันครอบครัวมุมมองของนักสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ : เจ พรินท์. ม.ป.ป.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (บรรณาธิการ). รวมบทความทางวิธีวิทยาการวิจัย เล่ม ๒. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๑.

สุบรรณ พันธุ์วิสาส และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ :
โอเคเอ็นสโตร์. ๒๕๒๒.

สุพัตรา สุภาพ. ลักษณะและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด. ๒๕๓๖.

สุรางค์ จันทวานิช. การจัดช่วงชั้นทางสังคม เกียรติภูมิของอาชีพต่างๆ ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๓๔.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. “รายงานการสำรวจทัศนคติของประชากรเกี่ยวกับภาวะ
ทางสังคม พ.ศ.๒๕๓๖ และ พ.ศ.๒๕๓๗”. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกร
รัฐมนตรี.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. “รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ
ครัวเรือน พ.ศ.๒๕๓๕”. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. “รายงานการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและการใช้
เวลาของประชากร พ.ศ.๒๕๓๘”. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. "รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม
ครัวเรือน พ.ศ.๒๕๔๑". กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

โสภา ชปิลนนท์. รูปแบบครอบครัวไทยที่พึงปรารถนาในสังคมเมืองในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. ๒๕๓๔.

อัญชลี ทองอม. "ประเพณีต่างๆ". เอกสารประกอบการสอนภาษาและวัฒนธรรม (๕๑๐-๒๐๖).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ๒๕๓๕. (อัคราณา).

Davis Kingsley. Human Society. The Macmillan Co, New York, 1986.

Duncan, O.D. "A Socio-economic index for all occupations, in Occupations and Social Status".
(A.J.Reiss, Jr., ed) p.109-138. Free Press of Glencoe, New York. 1961.

Merton, Robert K. Social Theory and Social Structure. The free Press, New York, 1964.

Well, Allan. Social Institutions. Heinman London, 1970.

ภาคผนวก

การสัมภาษณ์ข้าราชการฝ่ายปกครองและผู้นำชุมชนในเขตคอนเมือง

๑. ผู้อำนวยการเขตคอนเมือง
๒. ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคอนเมือง
๓. หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคม
๔. กำนัน
๕. ผู้ใหญ่บ้าน

สัมภาษณ์

นายไพศาล เผ่าพันธุ์ ผู้อำนวยการเขตดอนเมือง

นายไพศาล เผ่าพันธุ์ อยู่ในพื้นที่เขตดอนเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ ตั้งแต่ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเขตคนปัจจุบัน ผู้อำนวยการเขตฯ ได้เห็นความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของเขตดอนเมือง และเห็นความสำคัญ ของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม ถึงแม้จะเปลี่ยนแปลงไปบ้างด้วยสาย สัมพันธ์แห่งเวลา

ผู้อำนวยการเขตฯ ได้กล่าวถึงชุมชนเขตดอนเมืองว่าประเพณีและวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนมีความผูกพัน เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประเพณีที่ทำกันมานั้นก็มี มานานแล้ว ทางเขตไม่ได้จัดทำขึ้น เกิดจากประชาชนร่วมมือร่วมใจกันจัดทำ ชุมชน ใดมีการจัดเรื่องของวัฒนธรรมและประเพณีเรื่องใด ๆ ทางเขตก็จะเป็นผู้ส่งเสริมและ สนับสนุนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ประเพณีท้องถิ่น เช่น สงกรานต์ ขึ้นปีใหม่ หรือลอย กระทง สมัยหนึ่งทางราชการหรือเขตจะเป็นแกนนำในการชักนำเชิญชวนให้มีการทำ กิจ กรรม ต่อมาประชาชนสามารถที่จะคิดและทำได้เอง เขตจึงเป็นเพียงแต่ผู้ส่งเสริมและ สนับสนุนเท่านั้น การจัดงานของเขตดอนเมืองมี ๒ ลักษณะ คือ บางชุมชนพร้อมที่จะ จัดเอง ก็จัดทำกันไป ยกเว้นกิจกรรมบางอย่างที่เป็นกิจกรรมใหญ่ เขตก็จะเป็นผู้จัด เช่น งานเฉลิมพระชนมพรรษา งานสงกรานต์ ก็จะมีกิจกรรมที่หลายชุมชนมาร่วมกัน ผู้ อำนวยการเขตกล่าวอีกว่า คงจะไม่พูดว่าแบบไหนเป็นแบบประหยัคหรือไม่ประหยัค เพราะเป็นความต้องการของชุมชนว่าต้องการจัดกันเอง หรือจัดร่วมกันหลาย ๆ ชุมชนก็ แล้วแต่จะตกลงกัน

เรื่องความคิดเห็นที่ว่าควรจัดงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลัก และจุดมุ่งหมายทาง ศาสนาวัฒนธรรมก็เพียงพอ แต่ไม่ควรมีพิธีรีตอง ยุ่งยาก สิ้นเปลืองเวลา

ผู้อำนวยการเห็นด้วยว่าวัฒนธรรมประเพณี เป็นเรื่องที่ควรส่งเสริม แต่การจัด งานหรือการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีบางครั้งค่อนข้างจะเป็นปัญหา และมีความ คิดเห็นว่าการจัดควรเป็นไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลง บางครั้งต้องเปลี่ยนไปตาม ลังคมและเศรษฐกิจ การทำหรือจัดงานใหญ่เกินตัวก็คงจะไม่เหมาะ ไม่ใช่ทางที่ถูกต้อง ประเพณีบางครั้งอาจต้องเปลี่ยนแปลงบ้างให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจ หลายชุมชนคิดเป็น มีการปรับเปลี่ยนบ้าง การจัดงานใหญ่โตเกินความจำเป็น แล้วถึงเวลาต้องไปเป็นหนี้ ไม่ อยากให้เกิดขึ้น แต่ก็ยอมรับว่าในชุมชนมีบ้างแต่ไม่มาก ส่วนใหญ่หันมาดูแลสุขภาพ เพราะต้องใช้จ่ายแล้วแต่สถานการณ์ อย่างตัวผู้อำนวยการเอง การช่วยงาน ส่วนใหญ่จะ เป็นเงินมากน้อยตามแต่งงาน บางครั้งเป็นสิ่งของ ดอกไม้ ผลไม้ หรือบางครั้งไปร่วมโดย ไม่ได้ช่วยอะไรไปเพื่อเป็นเกียรติ หรือถ้าไม่ไปก็ส่งผู้ช่วยฯ หรือหัวหน้าฝ่ายพัฒนา ชุมชนฯ ไปร่วม โดยเฉพาะงานกิจกรรมของชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะคนในชุมชน ถือว่าเป็นหน้าเป็นตาอย่างหนึ่ง

วัฒนธรรมและประเพณีส่วนใหญ่เป็นเรื่องของสังคม เป็นเรื่องของการรวมตัว เป็นสิ่งที่ดีและไม่ดี ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับการอนุรักษ์ รื้อฟื้น กระตุ้นวัฒนธรรมดี ๆ ในเขต ก็มีจัดขึ้นโดยการเสนอตัวของคนในชุมชน เป็นผู้รักประเพณีวัฒนธรรม และให้ทางเขตเป็นผู้สนับสนุน และบุคคลนั้นยังอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมอยู่ เช่น งานบวช และงานแต่งงานแบบโบราณ คือ คุณบุญเลิศ คันททรัพย์ เป็นช่างโยธาธาไฟ อยู่ที่ถนนสรองประชา ปลูกบ้านเรือนไทย ในเนื้อที่ ๔ ไร่ พยายามอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมให้คนรุ่นหลังได้รู้ ได้เปิดบ้านให้คนชุมชนอื่น ๆ ได้เข้าชม การจัดงานประเพณีให้ก็คิดเพียงค่าใช้จ่ายจริง ๆ เท่านั้นไม่ได้ทำเพื่อการค้า ทางเขตก็ให้ความสนับสนุนบางเรื่องเท่าที่ควรจะทำ และเงินส่วนใหญ่และสิ่งของต่าง ๆ นายบุญเลิศ ก็ได้รับจากการบริจาคจากผู้มาเยี่ยมชม และผู้เห็นความสำคัญ ของวัฒนธรรมประเพณีที่จัดทำขึ้น

สำหรับเรื่องของการเปลี่ยนแปลงประเพณีและวัฒนธรรม คิดว่าเปลี่ยนได้ เพราะสังคมยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น งานแต่งงาน และงานบวช ปัจจุบันก็ทำกันแบบง่าย ๆ มีส่วนน้อยที่ยังคงจัดใหญ่โต และทำจนครบสมบูรณ์ในประเพณีวัฒนธรรมนั้น ๆ อยู่บ้าง

การจัดงานใหญ่โตเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ต้องดูฐานะของตนให้เหมาะสม

สำหรับใครจะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีนั้น เห็นว่า ผู้นำชุมชนและคนในสังคมนั้นแหละ สังคมก็จะยอมรับประชาชนก็จะกระตุ้นและตื่นตัวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในครอบครัวได้

สัมภาษณ์

นายจรูญ มีธนาถาวร ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคอนเมือง

นายจรูญ มีธนาถาวร ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี โดยเฉพาะเรื่องรูปแบบของการจัดงาน ซึ่งมีความแตกต่างกันตามงานที่จัด กล่าวคือ มีเงินมากก็อาจจัดงานใหญ่ เช่น เลี้ยงโต๊ะจีน มีเงินน้อยก็จัดกันตามประเพณีที่กำหนดไว้ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องครบกระบวนการ ตัวผู้ช่วยเองคิดว่าจัดให้ตามพิธีก็พอ สำหรับคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนระดับกลาง และระดับล่าง จะมีผู้มีฐานะไม่มาก และการจัดงานก็มีไม่บ่อย งานของชุมชนก็มีเฉพาะงานประเพณีที่สำคัญ ๆ เท่านั้น และบางครั้งก็จัดร่วมและจัดแยกเป็นบางโอกาส

ในความคิดเห็นเรื่องการคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การได้รับยกย่องในสังคม ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองในการจัดงาน ผู้ช่วยฯ เห็นด้วยเพราะคนไทยชอบอยู่แล้ว เป็นค่านิยมที่ไม่อาจลบไปได้จากสังคมไทย ดังกล่าวไว้ว่า “ฉิบหายไม่ว่า ต้องการชื่อเสียง” ในเขตนี้ก็มีบ้างแต่ก็ไม่มาก มีเลี้ยงทุกวันศุกร์ เลี้ยงฉลองงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีฐานะเป็นผู้จัดงาน และเลี้ยงโต๊ะจีน แต่คนฐานะปานกลางจะมีบ้างแต่ก็ไม่มากนัก บางงานไปร่วมบ้าง ไม่รวมบ้างก็มี ขึ้นอยู่กับงานและความสำคัญของงาน ว่าควรหรือไม่ควรไปร่วมอย่างไร และมีความคิดว่าการเลี้ยงให้คนอึดหน้าสำราญ มิฉะนั้นจะถูกติฉินนินทาเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นการจัดงานใด ๆ ก็แล้วแต่ ผู้จัดงานจะต้องจัดเตรียมให้อาหารพร้อมและพอ เพราะบางงานอาหารไม่เพียงพอกับแขกผู้ไปร่วมงานก็มี

ในความคิดที่ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้งด้วยความไม่เต็มใจ ไปเพราะผู้จัดเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจ ผู้อาวุโส เรื่องนี้ผู้ช่วยฯ จรูญเห็นว่า ก็ไปร่วมกิจกรรมในบางครั้ง ไม่เชิงบังคับ หรือบางครั้งผู้บังคับบัญชาให้ไปก็ต้องไป และบางครั้งไปเพราะหน้าที่ ถ้าไม่ติดภารกิจอื่น ๆ ก็จะไปร่วมทุกงาน และจะดูความสำคัญของงาน บางครั้งไปหลาย ๆ งานพร้อม ๆ กันก็มี ไปงานนี้จัดงานนี้หน่อย เพื่อเป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน

สำหรับการจัดงานในชุมชนเขตคอนเมืองมีการจัดได้ถึง ๒ อย่างคือ จัดร่วมกัน และจัดแยกกันไป ทั้ง ๒ อย่างมีทั้งข้อดีและข้อเสีย อย่างเช่น การจัดงานร่วมกันหรือจัดเพียงที่เดียวกัน โดยอาจจัดขึ้นที่เขต ซึ่งในบางชุมชนคิดว่าอาจไม่สะดวก คนก็มาก แต่สิ่งหนึ่งได้พบกับคนมากหน้าหลายตา การจัดแยกกันเป็นการกระจายทุกพื้นที่ งบประมาณเป็นของใครของมัน มองภาพรวมแล้วสิ้นเปลือง แต่ผู้จัดและคนในชุมชนจะมีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดอย่างทั่วถึง ส่วนใหญ่คนจะชอบจัดงานในชุมชนมากกว่า มาร่วมกันจัดที่เดียวที่เขต อาจมีบ้างแต่ไม่บ่อย เช่น งานวันสงกรานต์ หรือวันผู้สูงอายุ หรืองานเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น

เรื่องการช่วยเงินในงานกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีมีเห็นด้วย ว่าการช่วยเงินเป็นสิ่งสำคัญ แต่ต้องดูความสามารถและกำลังในการจ่ายของตัวเองว่าเป็น

อย่างไร และการช่วยเงินผู้ด้อยกว่ามากกว่าผู้มีฐานะ เพราะเป็นการช่วยเหลือหรือชดเชย ส่วนที่เขาสูญเสียไป

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมไทย เน้นความประหยัด แต่ต้องจัดทำให้ถูกต้องตามหลักศาสนานั้น ผู้ช่วยฯจรรยา กล่าวว่า ในภาพรวมควรเป็นผู้รู้ เรื่องประเพณีที่ทำผิดเพี้ยนไป ทำตาม คิดจริง ๆ จะถูกหรือเปล่าไม่รู้ ควรจะต้องมาจากผู้ที่รู้จริง ๆ เช่น ผู้นำวัด คือ ไวยาวัจกร และทำให้ถูกต้อง

สำหรับการเปลี่ยนแปลงก็อาจทำได้ แต่ต้องใช้เวลา ให้การศึกษาอบรม เมื่อคนมีความรู้ ความเชื่อ และทัศนคติ หรือมุมมองก็จะเปลี่ยน มีการกล่อมเกลา เลี้ยงดูมาตั้งแต่ต้น

ผู้ช่วยฯจรรยา ได้ฝากข้อคิดไว้ว่า เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องศึกษาเพราะสิ่งที่คู่กับเมืองไทย ซึ่งประเทศอื่น เมืองอื่น ๆ มีไม่เหมือน เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง บวชนาค เป็นสิ่งซึ่งควรอนุรักษ์ไว้ เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติ โดยเฉพาะเรื่องค่าใช้จ่ายก็จะต้องลดความสุรุ่ยสุร่ายให้มาก ๆ

สัมภาษณ์

นางศิริพร จันทอม หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคม

นางศิริพร จันทอม เป็นคนในเขตดอนเมืองแต่กำเนิด แต่ด้วยหน้าที่การงานจึงต้อง พลิกผันตนเองออกไปทำงานที่อื่น ๆ แล้วในที่สุดก็กลับมาทำงานในเขตดอนเมืองจนถึง ปัจจุบัน และดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการเขตดอนเมือง ก่อนมา ทำหน้าที่ตรงนี้มีประสบการณ์ในเขตคลองเตย ซึ่งเป็นชุมชนหนาแน่นในกลางใจเมือง แต่ขณะนี้หัวหน้าฝ่ายคนนี้ได้ทำหน้าที่พัฒนาชุมชนในเขตชานเมือง ซึ่งมีวัฒนธรรม แตกต่างกัน และหัวหน้าฝ่ายได้กล่าวว่าความแตกต่างของชุมชนคลองเตยเป็นสลัม และ บ้านจัดสรร มีปัญหาาร่วมกันคือการถูกไล่ที่ จะมีส่วนร่วมเหนียวแน่นกับการทำเรือ และ เรื่องของวัฒนธรรมก็มีบ้างเหมือนชุมชนอื่น ๆ ถ้าหันมาดูชุมชนในเขตดอนเมือง เป็น ชุมชนแบบธรรมชาติในเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี เป็นชุมชนของคนดั้งเดิมที่อยู่กันมา เป็นสิบสิบปี อย่างเช่น กำนันนวดี้ แต่ก็มีคนอีกกลุ่มหนึ่งได้มีการอพยพมาจากที่อื่นมา ตั้งบ้านจัดสรร ธรรมเนียมของคนเหล่านั้นเน้นแบบจัดสรร แต่อย่างไรก็ตามชุมชนทั้ง ๔๗ แห่งของเขตดอนเมือง เป็นชุมชนที่เหนียวแน่นในเรื่องวัฒนธรรมประเพณี ใน ๔๗ แห่ง ครึ่งหนึ่งจัดงานบ่อยมาก งานประเพณีที่จัดขึ้นคนในชุมชนให้ความสำคัญ เช่น งาน กฐิน งานบวช คนชอบทำบุญ โดยเฉพาะตนเองชอบไปงานบวช และไปทุก ๆ งานที่ได้รับเชิญ

การไปร่วมงานที่ชาวบ้านเชิญมาส่วนใหญ่จะไปและมีการช่วยเงินตั้งแต่ ๕๐๐- ๑,๐๐๐ บาท ถ้าช่วยในระดับชุมชน อาจถึง ๒,๐๐๐ บาทในฐานะประธาน และบางครั้งก็มีสิ่งของไปร่วมด้วยก็มี หรือกรณีงานศพอาจมีพวงหรีดอีก เงินส่วนใหญ่ที่ต้องช่วยงาน ของชุมชนคือเงินส่วนกลางที่ทางหน่วยงานมีอยู่ แต่บางช่วงก็ต้องใช้เงินส่วนตัวบ้าง

สำหรับตัวเองไม่เคยจัดงานอะไร แต่ก็มีการเล่นลูกน้อง อาจเป็นเดือนละ ๑ ครั้ง การจัดงานใหญ่ที่เคยทำบ้างคือมีทอดกฐิน และทอดผ้าป่า ซึ่งทำกันเฉพาะใน ครอบครัว

หัวหน้าฝ่ายฯ เห็นด้วยกับการประหยัด และการจัดงานให้เป็นไปตามประเพณี โดยเฉพาะชาวบ้านในเขตดอนเมืองทำแบบประหยัด ใช้สื่อมวลชนเป็นตัวดึงดูด ชุมชน บ้านจัดสรรที่จะออกมาช่วยกัน รวมตัวกันเพื่อหาเงินมาจัดงาน เป็นวิธีระดมที่มากที่สุด

ในเขตดอนเมืองเคยจัดงานยกย่องคนดีมีชื่อว่า “คนดีศรีดอนเมือง” หรือ “คนดี สักกัน” โดยเลือกคนที่อุทิศตนทำงานเพื่อสังคม หรือส่วนรวมแล้วให้รางวัล ยกย่อง เพื่อ เป็นเกียรติและศักดิ์ศรี การให้รางวัลคนทำดี เสียสละให้กับสังคม เรื่องนี้ทำกันมาจน ปัจจุบัน

หัวหน้าฝ่ายฯ ไม่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่หรูหรา และการมีหน้ามีตา เรื่องนี้เป็นเรื่องของสังคมต้องเป็นผู้บอกคนเหล่านั้น ปัจจุบันชาวบ้านฉลาด จะเป็นผู้แนะนำให้กับลูกหลานของตน

ในเรื่องของงานกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีมีความคิดเห็นที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ สังคมสมัยนี้มีสื่อช่วยได้ทั้งหมด และเป็นยุคประชาธิปไตย คนต้องการมีส่วนร่วมทั้งนั้น และปัจจุบันชาวบ้านก็เข้ามาหาฝ่ายพัฒนาเพื่อขอความช่วยเหลือและสนับสนุนหลาย ๆ เรื่อง

ในเรื่องการปรับเปลี่ยนรูปแบบใครคว เป็นผู้นำ เห็นว่า ทางฝ่ายพัฒนามีส่วนช่วยมาก เพราะมีการประชุมชาวบ้านมากทุกเดือน และด้วยศรัทธาที่เขาให้กับฝ่ายพัฒนาฯ ขอความร่วมมือจะได้รับและรับฟัง มีการติดต่อประสานงานด้วยโทรศัพท์ กำหนด วัน เวลา สถานที่ คือโรงเรียน มีการแจ้งข่าวให้ชาวบ้านมาพูดคุยและเรียนรู้ มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นบ้าง จะเห็นได้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะเชื่อผู้นำชุมชนของตนเอง จะสั่งหรือแนะนำให้ทำอะไร ส่วนใหญ่ก็จะทำตาม

สัมภาษณ์

นางนวดิ แพร์คุณธรรม กำนันแขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

นางนวดิ แพร์คุณธรรม เป็นกำนันประจำแขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ และเป็น
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ประจำแขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

กำนันนวดิ อายุ ๕๒ ปี เป็นข้าราชการท้องถิ่น ที่เป็นผู้หญิง เริ่มรับราชการมาตั้ง
แต่ปี พ.ศ.๒๕๓๓ จนถึงปัจจุบัน ระยะเวลา ๙ ปี

ชีวิตของกำนันนวดิ เติบโตอยู่ในเขตดอนเมือง เรียนจบการศึกษาชั้นมัธยม-
ศึกษาตอนปลาย ที่โรงเรียนดอนเมือง ท่าอากาศยานบำรุง

กำนันนวดิ ได้เรียนรู้ชีวิตและประสบการณ์ของการรับราชการจากสามี ซึ่งเป็น
กำนันอยู่ในช่วงนั้น เมื่อสามีได้ถึงแก่กรรม กำนันนวดิ ได้หันเหชีวิตจากอาชีพแม่ค้า และ
ด้วยแรงผลักดันจากเพื่อนรุ่นพี่ทำให้กำนันนวดิ เริ่มต้นชีวิตอีกครั้งด้วยการสมัครเป็น
ผู้ใหญ่บ้าน และได้เข้าขึ้นมาเป็นกำนันจนถึงปัจจุบัน

หลังจากสามีของกำนันนวดิถึงแก่กรรมไป กำนันได้เลี้ยงดูครอบครัวด้วยเงิน
เดือนข้าราชการท้องถิ่น จำนวนไม่กี่พันบาทและรายได้จากเงินค่าเช่าบ้านที่เก็บมาได้

รายจ่ายแต่ละเดือนของกำนันนวดิเกี่ยวกับภาระงานและการจัดให้บริการกับ
สังคมระยะแรก ๆ ไม่มีปัญหา แต่ระยะหลังนั้นมีปัญหาเนื่องจากภาระและงานบริการ
ทางสังคมมีมากขึ้น จนบางครั้งเกิดความท้อแท้กับงานและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ดี
กำนันนวดิก็ยังรุคหน้าทีสร้างงานให้กับสังคมไป ถึงแม้จะมีอุปสรรคบ้างก็ตาม

กำนันนวดิ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและการจัดกิจกรรมทางวัฒน-
ธรรมประเพณีไว้ว่าประเพณีทุกประเพณีควรจัดทำให้มีขึ้น ควรอนุรักษ์ไว้สำหรับอนุชน
ต่อไป แต่ว่าการจัดทำควรมีลักษณะของการรวมกัน อาจมีจุดศูนย์กลางที่เขต เพราะแต่
ละชุมชนรู้จักดี เขตอาจจะต้องเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชน เพื่อเป็นการรวมตัวของ
คนในชุมชน และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนการจัดงานร่วมกันเพียงแห่งใดแห่งหนึ่งเป็น
การประหยัดค่าใช้จ่าย ทุนแรง ทุนเวลา ในเขตดอนเมือง มีชุมชนถึง ๔๗ ชุมชน ส่วน
ใหญ่จะจัดงานแยกกันไป ชุมชนไหนพร้อม มีเงิน มีแรงงาน มีเวลา ก็ทำกันไป ซึ่งนับ
แล้วก็ใช้เวลาหลายวัน และชุมชนไหนจัดงาน ชุมชนนี้ก็ต้องไปช่วย นับเป็นการสิ้น
เปลือง ถ้ามีการจัดศูนย์รวมการจัดงานไว้เพียงแห่งเดียวก็จะทำให้ประหยัดเกือบทุกเรื่อง
ที่สำคัญแต่ละชุมชนไม่มีรายได้ รายได้ในการจัดงานแต่ละครั้งได้มาจากความร่วมมือ
ของคนในชุมชน และคนภายนอก และอีกประการหนึ่ง คนร่วมงานในชุมชนเห็นความ
สำคัญ และบางคนผู้นำเป็นผู้ชักชวนกันมา

การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ควรให้ถูกต้องตามหลักและจุดมุ่งหมายทางศาสนา
วัฒนธรรมนั้น แต่ไม่ควรมีพิธีรีตอง ยุ่งยาก สิ้นเปลืองเวลา เรื่องนี้หลายคนในสังคม
เข้าใจและมีเหตุผล โดยเฉพาะยุคที่เศรษฐกิจเป็นเช่นทุกวันนี้ การที่จะให้สังคมยกย่อง
โดยไม่คำนึงถึงความสิ้นเปลือง แล้วมีหน้ามีตา บางกลุ่มก็ยังทำอยู่แต่หมายถึงฐานะทาง
เศรษฐกิจของบุคคลนั้นยังคืออยู่และก็ได้

ลักษณะนิสัยคนไทยโดยทั่ว ๆ ไป ก็ยังนิยมที่จะไปทำบุญสุนทานกัน ร่วมกัน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และกิจกรรมอื่น ๆ ที่วัดและชุมชนร่วมกันจัดขึ้นตามประเพณี และ ยังเพิ่มกิจกรรมบางอย่างเพื่อสังคม เช่น การจัดงานวันผู้สูงอายุขึ้น เพื่อให้คนในสังคม เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ ให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัว และสังคมต่อไป

อย่างไรก็ดี กำนันนวด ก็ยังสืบทอดเจตนารมณ์ของตนเอง ในฐานะข้าราชการ ท้องถิ่นที่ถืออุดมคติที่ว่า “งานพัฒนาและงานสร้างสรรค์ชุมชนเป็นงานของเรา” ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมใดของชุมชน กำนันนวดยินดีรับใช้ด้วยกำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา กำลังกาย รวมทั้งกำลังใจ เพื่อชุมชนสืบกันและเขตดอนเมือง

ด้วยงานที่กำนัน ได้สร้างสรรค์ไว้จึงทำให้ได้รับรางวัลผู้ใหญ่บ้านดีเด่นลำดับที่ ๒ เป็นที่ภาคภูมิใจสำหรับกำนันเองและวงศ์ตระกูล

สัมภาษณ์

นายสมจิตร ไม้น้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔ ประจำแขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

ผู้ใหญ่สมจิตร อายุ ๔๗ ปี เกิดและเจริญเติบโต และเรียนจบชั้นประถมศึกษาที่เขตดอนเมือง ซึ่งก่อนนั้นเป็นทุ่งนา ผู้ใหญ่เองเมื่อสมัยหนุ่ม ๆ ก็เคยทำนาเหมือนกัน หลังจากแต่งงานแล้วได้ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งภรรยาทำมาก่อนและขยายกิจการออกมาจนสามารถนำรายได้จากการค้ามาช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นจนถึงปัจจุบัน

ผู้ใหญ่สมจิตร เริ่มงานข้าราชการท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๔ เป็นโดยสืบทอดจากบิดาและพี่ชาย ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านเหมือนกัน

ผู้ใหญ่สมจิตร ทำงานและพัฒนาท้องถิ่นโดยไม่ได้รับเงินเดือน เพราะเงินส่วนนั้นผู้ใหญ่ได้มอบให้เป็นค่าอาหารกลางวันของเด็กนักเรียนวัดเวฬุวนาราม เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ

ด้วยความพร้อมและพื้นฐานทางฐานะดีของผู้ใหญ่สมจิตร จึงทำให้สามารถช่วยได้ทั้งกำลังกาย กำลังใจและกำลังเงินได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสร้างและพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรือง

กิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี ส่วนใหญ่ผู้ใหญ่จะใช้เงินตัวเองและมีผู้ใหญ่บ้านหมู่อื่น ๆ มาร่วมกัน โดยเฉพาะกิจกรรมปีใหม่และสงกรานต์ที่เคยจัดทำมา ผู้ใหญ่จะเป็นผู้ประสานงานเองบ้าง หรือในบางครั้งก็ให้หัวหน้าพัฒนาชุมชนของเขตประชาสัมพันธ์ และประสานงานกับหน่วยงานอื่นหรือชุมชนอื่น ๆ เพื่อจัดทำกิจกรรม

แต่อย่างไรก็ดี ผู้ใหญ่สมจิตร ก็ยังเน้นการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่ต้องประหยัด โดยเฉพาะงานบุญงานกุศล ซึ่งต้องร่วมมือร่วมใจกันจัดทำ มีน้อยทำน้อยมีมากทำมาก ความมีหน้ามีตาไม่ควรคำนึงถึง เพราะยุคนี้เป็นยุคเศรษฐกิจย่ำแย่

งานกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีควรอยู่คู่กับสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถึงเปลี่ยนได้ก็ค่อนข้างจะยาก เพราะคนไทยคิดในเรื่องของบุญกุศล เช่น งานกฐิน งานผ้าป่า สำหรับครอบครัวของผู้ใหญ่สมจิตร ก็ยังคงทำกันอยู่ เช่นที่วัดเวฬุวนาราม ผู้ใหญ่เองก็เป็นไวยาวัจกรของวัดอีกด้วย

เนื่องจากความมูมานะ และความขยันหมั่นเพียรในการทำงานพัฒนาท้องถิ่นในฐานะข้าราชการท้องถิ่น จึงทำให้ผู้ใหญ่ได้รับรางวัลผู้ใหญ่ยอดเยี่ยมปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ แหนบทองคำ และผู้ใหญ่ยอดเยี่ยมปีพุทธศักราช ๒๕๔๒ แหนบทองคำอีก นอกจากนี้ยังเป็นกรรมการต่าง ๆ อีกมากมายในเขตดอนเมือง และในส่วนของงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ใหญ่สมจิตร มีจิตที่มุ่งมั่นในการทำหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมต่อไป

สรุปความคิดเห็นของข้าราชการฝ่ายปกครองและผู้นำชุมชนในเขตคอนเมือง

จากการสัมภาษณ์ข้าราชการฝ่ายปกครองและผู้นำชุมชนในเขตคอนเมืองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี สรุปได้ดังนี้

๑. ลักษณะการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนในเขตคอนเมือง ข้าราชการฝ่ายปกครองและผู้นำชุมชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า

๑.๑ กิจกรรมที่จัดอยู่มี ๒ ประเภท คือ กิจกรรมส่วนรวม เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ งานวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีส่วนรวม ได้แก่ งานลอยกระทง งานวันสงกรานต์ งานวันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมประเพณีครอบครัวและบุคคล เช่น งานบวช งานวันเกิด งานแต่งงาน และงานศพ ยังคงต้องดำรงรักษาไว้เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ แต่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ

๑.๒ การช่วยงานกิจกรรมที่เป็นส่วนรวมผู้จัด คือ หน่วยราชการ ได้แก่ เขตคอนเมือง เป็นผู้สนับสนุนด้านงบประมาณในการจัด โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงานที่สำคัญในการให้คนในชุมชนมาร่วมงาน ส่วนกิจกรรมส่วนบุคคล อาจทำได้หลายรูปแบบ กล่าวคือ อาจช่วยด้วยเงินตามกำลังศรัทธา และกำลังทรัพย์ ช่วยด้วยแรง และช่วยด้วยสิ่งของ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

๑.๓ ลักษณะความร่วมมือของชุมชนมี ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ ชุมชนเคหะ ชุมชนแออัด และชุมชนบ้านจัดสรร ชุมชนแรกอยู่อาศัยมาช้านาน มีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมในชุมชนเป็นอย่างดี ส่วนชุมชนบ้านจัดสรรที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นาน และอพยพมาจากถิ่นอื่น การที่จะประสานงานหรือร่วมมือยังทำได้ยาก

๒. แนวความคิดเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าชุมชนยอมรับและเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงโดยเหตุผลที่ว่า ประเทศกำลังมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ควรมีการจัดกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่นกับสภาพทางเศรษฐกิจ ปรับลดสิ่งที่ไม่จำเป็น เน้นเฉพาะที่สำคัญ แต่ทั้งนี้ควรจัดให้ถูกต้องตามหลักวัฒนธรรม ประเพณี โดยเน้นการประหยัดทั้งเงิน ทั้งร่างกายและเวลาเท่าที่จำเป็น และยังคงไว้ซึ่งความถูกต้องตามหลักวัฒนธรรมประเพณีนั้น ๆ เพื่อสืบทอดไว้ให้ลูกหลานต่อไป

แบบสอบถาม

เรื่อง ผลกระทบของวัฒนธรรมและประเพณีที่มีต่อเศรษฐกิจของครอบครัว

โดย ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน

- ตอนที่ 1   ข้อมูลทั่ว ๆ ไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2   ลำดับความสำคัญของกิจกรรมประเพณีในการเข้าร่วมกิจกรรม
- ตอนที่ 3   ความคิดเห็นต่อกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับครอบครัว

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าตัวเลือกที่ต้องการ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

- ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม หัวหน้าครอบครัว สมาชิกในครอบครัว
1. เพศ   1. ชาย   2. หญิง
  2. อายุ   ..... ปี
  3. สถานภาพของท่านในครอบครัว
    - 1. หัวหน้าครอบครัว   2. คู่สมรส   3. สมาชิกของครอบครัว
  4. อาชีพ
    - 1. กลุ่มข้าราชการ (ทหาร ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน ครู-อาจารย์)
    - 2. กลุ่มพ่อค้า (ไม่ได้หมายถึงนักธุรกิจ แต่หมายถึงพ่อค้าในตลาดและหาบเร่)
    - 3. กลุ่มลูกจ้างเอกชน (สำนักงาน บริษัท ร้านค้า)
    - 4. กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และ/หรือผู้ประกอบการเกษตร
  5. การศึกษาขั้นสูงสุดของท่าน

☐ 1. ประถมศึกษา	☐ 5. ปวส.อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 6. ปริญญาตรี
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ 7. สูงกว่าปริญญาตรี
☐ 4. ปวช. หรือเทียบเท่า	☐ 8. อื่น ๆ .....

6. รายได้ของหัวหน้าครอบครัวโดยประมาณต่อเดือน

☐ 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 4. 17,001 – 20,000 บาท
☐ 2. 5,001 – 11,000 บาท	☐ 5. 20,001 – 23,000 บาท
☐ 3. 11,001 – 17,000 บาท	☐ 6. สูงกว่า 23,001 บาท

7. รายได้รวมของครอบครัวโดยประมาณต่อเดือน

☐ 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5. 10,001 – 23,000 บาท
☐ 2. 5,001 – 11,000 บาท	☐ 6. 23,001 – 26,000 บาท
☐ 3. 11,001 – 17,000 บาท	☐ 7. สูงกว่า 26,001 บาท
☐ 4. 17,001 – 20,000 บาท	

8. ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. หัวหน้าครอบครัว (ตนเอง)	☐ 3. บุตร	☐ 5. พ่อ-แม่
☐ 2. คู่สมรส	☐ 4. ท่านและคู่สมรส	☐ 6. ญาติ

9. ท่านมีรายรับเพียงพอหรือไม่

☐ 1. เพียงพอและมีเงินออม	☐ 4. ไม่เพียงพอ ต้องกู้ยืมเงินผู้อื่น
☐ 2. เพียงพอ ไม่มีเงินออม	☐ 5. อื่น ๆ .....
☐ 3. ไม่เพียงพอ แต่ไม่กู้ยืมเงินผู้อื่น	

10. นอกจากค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวเป็นประจำทุกเดือนแล้ว ยังมีรายจ่ายอื่น ๆ อีก คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ค่าอาหาร (กินนอกบ้าน)	☐ 7. ค่าพักผ่อนหย่อนใจ เช่น เที่ยวต่างจังหวัด
☐ 2. ค่ารักษาโรค ค่ารักษาพยาบาล ค่าสุขภาพ	☐ 8. ค่าค่านั่ง ฟังเพลง บันเทิง
☐ 3. เงินลงทุน	☐ 9. เงินทำบุญ
☐ 4. การใช้หนี้สิน	☐ 10. ค่าของขวัญ บัตรอวยพร
☐ 5. เงินออม	☐ 11. เงินช่วยงานศพ แต่งงาน บวช ฯลฯ
☐ 6. เงินส่งเสียพ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง	☐ 12. อื่น ๆ .....

ตอนที่ 2 คำชี้แจง กรุณาเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมประเพณี ที่ท่านเป็นผู้จัดงานหรือเป็นผู้ร่วมงาน ในรอบปีที่ผ่านมา (โดยเรียงจากมากไปหาน้อย เช่น ให้ความสำคัญกับประเพณีทอดกฐินมากที่สุดให้ค่าเป็น 1)

1. การลำดับความสำคัญของกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี และการเข้าร่วม

ประมาณ ค่าใช้จ่าย (บาท)	ลำดับความ สำคัญฐานะ ผู้จัดงาน	กิจกรรม	ลำดับความ สำคัญฐานะ ผู้ร่วมงาน	ประมาณ ค่าใช้จ่าย (บาท)
		งานวันปีใหม่		
		งานสงกรานต์		
		งานทอดกฐิน		
		งานทอดผ้าป่า		
		งานการบวช		
		งานแต่งงาน		
		งานศพ		
		งานวันเกิด		
		งานขึ้นบ้านใหม่		
		งานแสดงความยินดี		
		อื่น ๆ		

2. เดือนใดที่ท่านเสียค่าใช้จ่ายในงานกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี มากที่สุด คือ เดือน .....
- น้อยที่สุด คือ เดือน .....
3. ท่านจ่ายเงินในงานประเพณีเหล่านี้ได้มากที่สุด คือ .....บาทต่อเดือน
4. ท่านใช้วิธีการใดในการร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีมากที่สุด เรียงลำดับจาก 1 2 3 4
- ..... ช่วยเงินในกิจกรรมนั้น ๆ
- ..... ช่วยด้วยร่างกาย แรงความคิด
- ..... ช่วยด้วยสิ่งของ (ประกอบอาหาร, จัดเตรียมสิ่งของ)
- ..... ช่วยด้วยสิ่งของที่ต้องการซื้อ (บัตรอวยพร, ของขวัญ, ดอกไม้ ฯ)
- ..... อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไร

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรจัดงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามหลัก จุดมุ่งหมายทางศาสนาวัฒนธรรมก็เพียงพอ แต่ไม่ควรมีพิธีรีตอง ยุ่งยาก สิ้นเปลืองเวลา					
2. การจัดงานประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ส่งเสริมฐานะและการยกย่องนับหน้าถือตาของคนในสังคมชุมชน ได้เป็นอย่างดี					
3. การคำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรี การได้รับการยกย่องในสังคมนั้น สำคัญกว่าค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองไปกับการจัดงาน					
4. การที่ต้องจัดงานกิจกรรมในสถานที่หรูหรา สวยงาม เลี้ยงดูต้อนรับกันอย่างดีต่อผู้ร่วมงานนั้น ทำให้ผู้จัดได้มาซึ่งอำนาจ ตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ความเคารพ					
5. ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานต่าง ๆ ควรเน้นไปที่ความประหยัดมากกว่าการลงทุนเพื่อหน้าตา					
6. การใส่เงินช่วยหรือการช่วยแรงเป็นการช่วยเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนในภายภาคหน้า					
7. การจัดเลี้ยงเป็นสิ่งจำเป็น หากเลี้ยงอาหารต้องให้อิ่มหน้าสำราญ มิฉะนั้นจะถูกติฉินนินทา					
8. การช่วยเงิน ควรช่วยตามฐานะทางสังคมของผู้จัดและผู้ร่วมงาน ถ้าเป็นหัวหน้าอาจช่วยเงินน้อยหน่อย ถ้าเป็นลูกน้องอาจต้องช่วยเงินมาก					
9. การเข้าร่วมกิจกรรมบางครั้ง การเข้าร่วมด้วยความไม่เต็มใจ แต่ต้องไปเพราะผู้จัดเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจ ผู้อาวุโส					
10. งานประเพณีและวัฒนธรรม เกิดจากความเชื่อและความศรัทธาของคนในชุมชน เป็นสิ่งควรคู่กับสังคมไทย ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้					
11. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

2. หากต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณี วัฒนธรรม โดยเน้นที่
ความประหยัด แต่ต้องจัดทำให้ถูกต้องตามหลักศาสนา ท่านเห็นสมควรว่าใครควรเป็นผู้นำในการ
เปลี่ยนแปลงครั้งนี้

1) .....

2) .....

3) .....

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของท่านเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี คือ .....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน**

DRPUC

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวอัญชลี ทองेम

Miss Anchalee Thongaim

ศศ.ม. (จารึกภาษาตะวันออก) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ประสบการณ์วิจัย

- ศึกษาลักษณะความผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ทุนมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ.2537
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว : พระราชอัจฉริยภาพภาษาที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์แปล “นาย
อินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ” ทุนมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ.2539
- การพูดอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา : กรณีศึกษาการอภิปรายไม่ไว้วางใจนาย
บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ทุนทบวงมหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการดำเนินการศึกษา ปี 2541

นางสาวปนัดดา สินอาภา

Miss Panadda Sinarpha

พบ.ม. (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ตำแหน่ง อาจารย์

ประสบการณ์วิจัย

- โครงการศึกษาสำรวจความต้องการในระบบการบำบัดน้ำเสียของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และ
ปริมณฑล ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
พ.ศ.2538 (ผู้ช่วยวิจัย)
- การวิจัยเปรียบเทียบเศรษฐกิจชนบทจีน-ไทย : ผลกระทบของภาวะโลกร้อนต่อการประกอบธุรกิจ
ชนบทนอกระบบ ของคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับ มูลนิธิเพื่อการ
ศึกษาวิชาการจัดการแห่งประเทศไทย (IMET) และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ประเทศ
จีน (พ.ศ.2537 – พ.ศ.2538) (ผู้ช่วยวิจัย)

นางกมลทิพย์ มณีประ

Mrs. Kamoltip Maneepura

พ.บ. (สถิติประยุกต์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

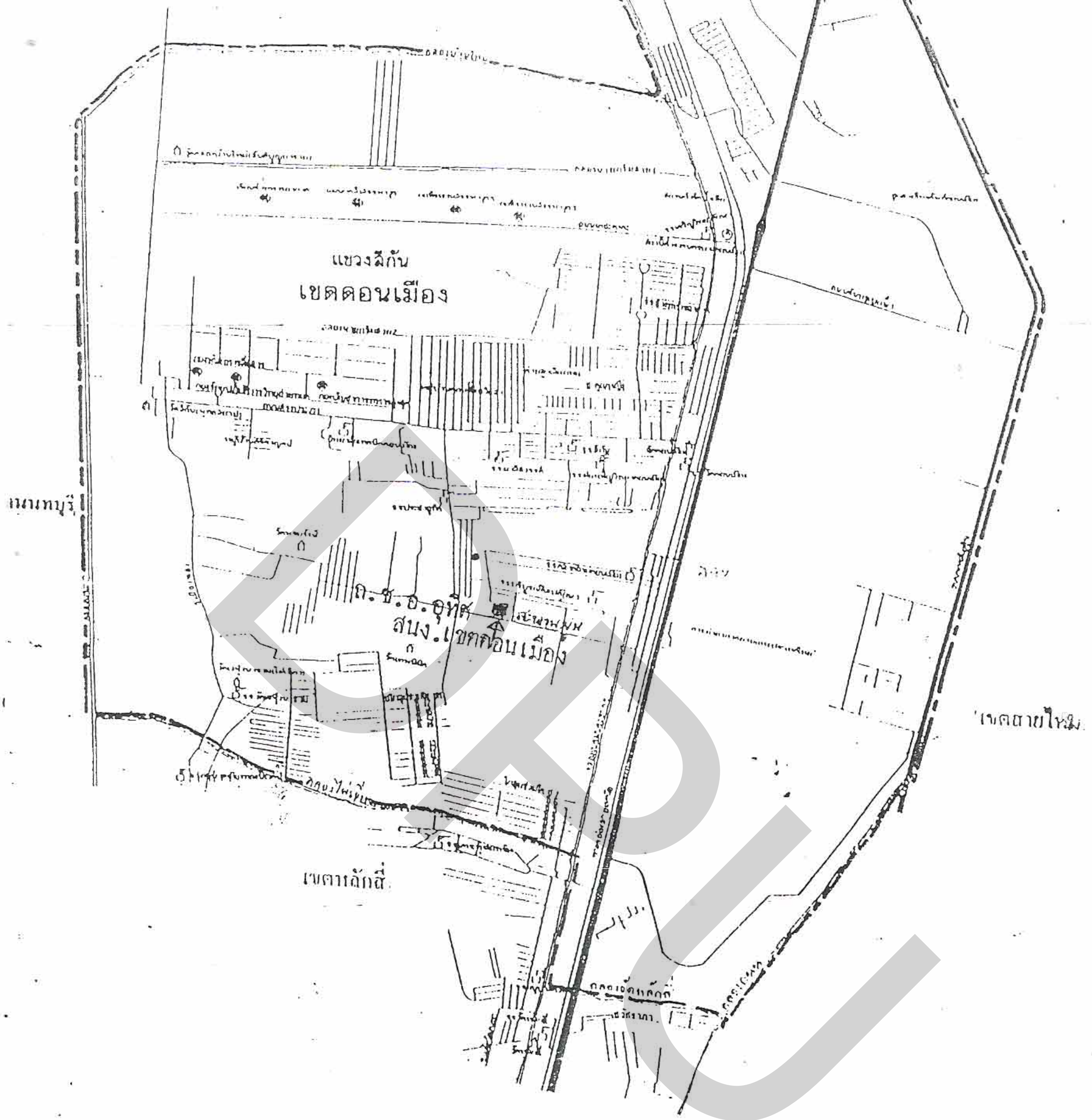
ตำแหน่ง อาจารย์

ประสบการณ์วิจัย

— วิจัยสหเทศองค์กร ภายในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๒

DRU

แผนที่ เขตดอนเมือง	
แบบที่	เขตการปกครอง
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

สำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร
 สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร